

RAAD VOOR VERGUNNINGSBETWISTINGEN

ARREST

van 16 juli 2019 met nummer RvVb-A-1819-1218
in de zaak met rolnummer 1718-RvVb-0592-A

Verzoekende partij	het college van burgemeester en schepenen van de gemeente ARENDONK vertegenwoordigd door advocaten Jo VAN LOMMEL, Yves LOIX en Christophe SMEYERS met woonplaatskeuze op het kantoor te 2018 Antwerpen, Mechelsesteenweg 27
Verwerende partij	de VLAAMSE REGERING vertegenwoordigd door advocaat Veerle TOLLENAERE met woonplaatskeuze op het kantoor te 9000 Gent, Koning Albertlaan 128
Tussenkommende partij	de nv EDF LUMINUS vertegenwoordigd door advocaat Jo BLOCKEEL met woonplaatskeuze op het kantoor te 9300 Aalst, Leo de Béthunelaan 46

I. BESTREDEN BESLISSING

De verzoekende partij vordert met een aangetekende brief van 20 april 2018 de vernietiging van de beslissing van de verwerende partij van 6 maart 2018.

De verwerende partij heeft aan de tussenkommende partij een omgevingsvergunning verleend voor de bouw en de exploitatie van vijf windturbines op de percelen gelegen te 2370 Arendonk Roobeek/Nieuwe Dijk zn en 2360 Oud-Turnhout, Arselt zn, met als kadastrale omschrijving afdeling 2, sectie C, nummers 1031A, 980A en 983A en afdeling 3, sectie G, nummers 320A, 374A, 384C, 412A, 414A en 419A.

II. VERLOOP VAN DE RECHTSPLEGING

De tussenkommende partij verzoekt met een aangetekende brief van 10 augustus 2018 om in de procedure tot vernietiging tussen te komen. De voorzitter van de Raad laat de tussenkommende partij met een beschikking van 3 oktober 2018 toe in de debatten.

De verwerende partij dient een antwoordnota en het administratief dossier in. De tussenkommende partij dient een schriftelijke uiteenzetting in. De verzoekende partij dient een wederantwoordnota in.

De kamervoorzitter behandelt de vordering tot vernietiging op de openbare zitting van 4 juni 2019.

Advocaat Jo VAN LOMMEL voert het woord voor de verzoekende partij. Advocaat Klaas DE PAUW *loco* advocaat Veerle TOLLENAERE voert het woord voor de verwerende partij. Advocaat Jo BLOCHEEL voert het woord voor de tussenkomenende partij.

Het decreet van 4 april 2014 betreffende de organisatie en de rechtspleging van sommige Vlaamse bestuursrechtscolleges (DBRC-decreet) en het besluit van de Vlaamse regering van 16 mei 2014 houdende de rechtspleging voor sommige Vlaamse bestuursrechtscolleges (Procedurebesluit) zijn toegepast.

III. FEITEN

De tussenkomenende partij dient op 19 oktober 2017 bij de Vlaamse regering een aanvraag in voor een omgevingsvergunning voor de bouw en exploitatie van vijf windturbines op de percelen gelegen te 2360 Oud-Turnhout, Arselt zn en 2370 Arendonk Roobeek/Nieuwe Dijk zn.

De aanvraag wordt op 7 november 2017 volledig en ontvankelijk verklaard.

De aanvraag beoogt de oprichting en de exploitatie van vijf nieuwe windmolens. De windmolens worden voorzien op een afstand van ongeveer 550 meter van een bestaande lijnopstelling van acht windmolens vlakbij en parallel aan de E34.

De percelen liggen volgens de bestemmingsvoorschriften van het gewestplan 'Turnhout', vastgesteld met koninklijk besluit van 30 september 1977 in agrarisch gebied (windturbines 1 en 2) en landschappelijk waardevol agrarisch gebied (windturbines 3, 4 en 5).

Tijdens het openbaar onderzoek in Oud-Turnhout, georganiseerd van 17 november 2017 tot en met 16 december 2017, worden er 1.000 analoge en twee digitale bezwaarschriften ingediend en een petitie met 87 handtekeningen.

Tijdens het openbaar onderzoek in Arendonk, georganiseerd van 17 november 2017 tot en met 16 december 2017, worden 976 analoge en twee digitale bezwaarschriften ingediend.

Het college van burgemeester en schepenen van Oud-Turnhout adviseert op 19 december 2017 ongunstig.

Het Departement Landbouw en Visserij adviseert op 21 december 2017 voorwaardelijk gunstig.

Het Agentschap voor Natuur en Bos adviseert op 21 december 2017 voorwaardelijk gunstig:

“ ...

Beschermingsstatus

Gelegen in de omgeving van natura 2000-gebieden, meest nabijgelegen gebied: Habitatrichtlijngebied BE BE2100024 Vennen, heiden en moerassen rond Turnhout op ca. 1,9 km.

Gelegen in de omgeving van VEN, meest nabijgelegen gebied: grote eenheid natuur nr 314 De Ronde Put – Goorken op ca. 1 km

...

Bespreking passende beoordeling

Het dossier vermeldt geen expliciet onderzoek naar de mogelijke aantasting van instandhoudingsdoelstellingen van speciale beschermingszones. Op basis van de gegevens in het dossier concludeert het Agentschap voor Natuur en Bos dat de vergunningsplichtige activiteit geen betekenisvolle aantasting zal veroorzaken van de instandhoudingsdoelstellingen van een speciale beschermingszone. Er dient dus geen passende beoordeling te worden opgemaakt.

Bespreking verscherpte natuurtoets

Het Agentschap voor Natuur en Bos stelt vast dat de vergunningsplichtige activiteit geen onvermijdbare en onherstelbare schade aan de natuur in het VEN zal veroorzaken.

Bespreking omgevingsvergunningsaanvraag

De aanvraag handelt over de oprichten en exploiteren van een windturbinepark bestaande uit 5 windturbines en bijhorende infrastructuur. De windturbines worden opgesteld parallel ten noorden van de E 34 als een twee lijn ten opzichte van de reeds aanwezige 8 turbines. Door de aanleg van de turbines zal er een permanent ruimtebeslag zijn. Hiervoor dienen geen kleine landschapselementen of beschermde vegetaties verwijderd te worden. Naast het direct ruimtebeslag is er ook een mogelijk effect op soorten, meer bepaald op vogels en vleermuizen.

Deze effecten zijn uitgebreid onderzocht in de door de aanvrager opgemaakte nota "natuurtoets". Men heeft aan de hand van de nodige gegevensverzameling, dataanalyse, tellingen en een effectbespreking aangetoond dat er geen significante effecten zijn te verwachten op de aanwezige soorten. Het Agentschap voor Natuur en Bos gaat akkoord met de conclusies uit de natuurtoets.

Echter blijkt dat er voor windturbine nr. 5 (de meest oostelijke turbine) een matig risico op mogelijke impact op vleermuispopulaties bestaat.

In die zin werd door de initiatiefnemer gekeken of de turbine op grotere afstand kon verplaatst worden weg van de aanwezige bosjes. Doordat dit niet mogelijk is, blijft het risico op impact bestaan. Daarom is het noodzakelijk dat er een andere maatregel wordt genomen voor de windturbine nr. 5 om schade te vermijden. Meer bepaald het toepassen van een stillegmodus van bij windturbine nr. 5 (waarbij turbine niet actief is, afgestemd op activiteit van vleermuizen). Dit door rekening te houdende met volgende gezamenlijke parameters:

- in periode van het jaar: 15 juli tot 15 oktober*
- periode van de nacht: 20 min tot 4 u na zonsondergang en 3u tot 20 min voor zonsopgang*
- bij windsnelheid: <5m/s*
- bij temperatuur op rotorhoogte: >10°C*
- bij geen of weinig neerslag: neerslagintensiteit <3mm/u*

Conclusie

Op basis van bovenstaande uiteenzetting verleent het Agentschap voor Natuur en Bos een gunstig advies mits naleving van de volgende voorwaarde:

- Voor windturbine nr. 5 een stillegmodus wordt toegepast op basis van in dit advies beschreven parameters.*

...

Het college van burgemeester en schepenen van Arendonk adviseert op 21 december 2017 ongunstig. Het advies luidt onder meer als volgt:

“ ...

Landschap

De versnipperde ruimtelijke ordening in Vlaanderen brengt met zich mee dat de locaties waar er duurzame mogelijkheden voor alternatieve energie zich aandienen eerder beperkt zijn. In januari 2010 door het departement Ruimtelijke Ordening en Mobiliteit van de provincie Antwerpen een gisonderzoek naar de potentiële inplantingszones in de provincie Antwerpen uitgevoerd.

De uitgangshouding voor het ruimtelijk afwegingskader stelt dat grote en middelgrote windturbines door hun aanzienlijke hoogte van op grote afstand zichtbaar zijn en een hinderlijk effect kunnen hebben op hun omgeving. De inplanting van windturbines dient derhalve op een doordachte manier plaats te vinden, zodat zij het landschap versterken en er een meerwaarde voor bieden. Qua methodiek wordt de theorie van tweesporenbenadering gehanteerd. Er wordt hierbij een verschil gemaakt tussen zones waar slechts één positief aanknopingspunt de aanleiding gaf tot de selectie, en zones waar meerdere positieve aanknopingspunten zich op deze locatie bevonden. Vanuit de ruimtelijke screening en het stimuleren van een gedeconcentreerde bundeling zullen de locaties naar voor geschoven worden voor de inplanting van windturbines.

Deze tweesporenbenadering resulteert in een theoretische kaart, die op provinciale schaal potentiële inplantingszones aangeeft. De potentiële locaties voor de inplanting van nieuwe / bijkomende turbines binnen de provincie Antwerpen werd hiermee in kaart gebracht.

In de eindconclusie m.b.t. de mogelijke inplantinggebieden wordt de omgeving van het stedelijk gebied Turnhout aangeduid als gebied 2.

In voornoemd onderzoek is hierover opgenomen wat volgt: “Op een aantal plaatsen kruist het stedelijk gebied met de E34 en het kanaal Dessel-Turnhout-Schoten. Op andere plaatsen bevindt zich een regionaal bedrijventerrein gekoppeld aan het stedelijk gebied Turnhout. In deze regio zal voornamelijk de kwetsbaarheid van de open landbouwlandschappen en grote bosstructuren bij een concreet project aandachtig onderzocht moeten worden “

Uit bovenstaande kan worden afgeleid dat ook in deze studie de kwetsbaarheid van het open landschap, waaronder het gevraagde plangebied kan begrepen worden, erkend wordt.

De tweede lijn windmolens op grotere afstand van de snelweg heeft een grote impact op het landschap. De aanwezigheid van een eerste lijn turbines in combinatie met de diepere insnijding in het landschap versterken dit effect nog. De combinatie van beide windturbineparken geeft visueel een industriële installatie. De draagkracht van het landschap wordt hier overschreden.

De bemerkingen uit de verschillende bezwaarschriften zijn terecht en worden weerhouden. De impact op het landschap is overmatig groot en kan niet aanvaard worden.

...”

Na de hoorzitting van 9 januari 2018 adviseert de gewestelijke omgevingsvergunningscommissie op 9 januari 2018 voorwaardelijk gunstig.

De verwerende partij herneemt het advies van de gewestelijke omgevingsvergunningscommissie en beslist op 6 maart 2018 om een omgevingsvergunning te verlenen. Ze overweegt onder meer als volgt:

“ ...

Beoordeling

Overwegende dat het project de inplanting beoogt van 5 nieuwe windturbines; dat deze windturbines worden voorzien nabij 8 reeds gerealiseerde windturbines; dat de 5 nieuw geplande windturbines worden voorzien op het grondgebied van de gemeenten Oud-Turnhout (WT01- WT03) en Arendonk (WT04-WT05); dat het projectgebied is gelegen ten noorden van de E34 en ten zuiden van de stadskern van Arendonk; dat de zone in het oosten grenst aan het industriegebied “Hoge Mauw” met de afrit Arendonk als baken;

Overwegende dat de stroomproductie van deze windturbines wordt geschat op gemiddeld 10.124.792 kWh per windturbine per jaar; dat deze stroom op het publieke net zal geïnjecteerd worden; dat de verwachte elektriciteitsproductie van het volledige project van 5 windturbines wordt geschat op maximaal 50.623.960 kWh per jaar (14.464 gezinnen);

Overwegende dat de initiatiefnemer tot op vandaag geen definitieve uitspraak doet over het windturbintype; dat een niet-exhaustieve lijst van windturbines die passen binnen de vooropgestelde specificaties terug te vinden is in de onderstaande tabel:

MERK	TYPE	HUBHOOGTE	TIPHOOGTE	VERMOGEN	DIAMETER
Gamesa	G106	93	146.00	2.500	106.00
Siemens	SWT-3.0-108	115	169.00	3.000	108.00
Alstom	K0 110	90	145.00	3.000	110.00
wind					
Alstom	K0 3000	90	145.00	3.000	110.00
Wind					
Vestas	Vestas V110-20	125	180.00	2.000	110.00
Enercon	E101	124	174.50	3.050	101.00
Senvion	MM100	100	150.00	2.000	100.00

Overwegende dat de belangrijkste kenmerken van de turbines de volgende zijn:

- Vermogen per windturbine: maximum 3,4 MW;
- Rotordiameter windturbines: maximum 110 m;
- Tiphoogte: maximum 180 meter;
- Sturing en regeling: pitch/variabel toerental;

...

Overwegende dat aan het dossier een slagschaduwstudie toegevoegd werd; dat deze berekening gebeurde met behulp van het softwarepakket WindPRO; dat enerzijds op verschillende specifieke locaties aan zogeheten schaduwreceptoren het aantal uren slagschaduw op jaarbasis werd berekend en anderzijds een kaart werd gegenereerd waarop door middel van contouren het aantal uren slagschaduw visueel wordt voorgesteld; dat op basis van hun ligging 46 representatieve slagschaduwreceptoren werden geselecteerd; dat voor alle woningen die gelegen zijn binnen de ISO-slagschaduwcontour van acht uur bijzondere maatregelen moeten worden getroffen om de windturbines stil te leggen indien hinder kan optreden die hoger is dan de wettelijk geregelde norm; dat de impact van de stilstand-voorziening van de windturbines op de productie beperkt is;

Overwegende dat de windturbines uitgerust zullen worden met een automatische stilstandmodule conform artikel 5.20.6.2.1 van titel II van VLAREM en dat de exploitant een logboek zal bijhouden conform artikel 5.20.6.2.2 van titel II van VLAREM; dat dit logboek de nodige gegevens vermeldt om de effectieve slagschaduw voor elk relevant slagschaduwgevoelig object te bepalen; dat de exploitant jaarlijks op basis van de gegevens in het logboek voor de windturbines een controlerapport opstelt conform artikel 5.20.6.2.2 van titel II van VLAREM; dat dit rapport vermeldt hoeveel slagschaduw elk relevant slagschaduwgevoelig object effectief heeft getroffen; dat de controlerapporten ter beschikking worden gehouden van de toezichthouder;

Overwegende dat uit de studie blijkt dat er voldaan kan worden aan de voorwaarden uit titel II van VLAREM, mits volgende maatregelen worden genomen:

- Het aanbrengen van een schaduwdetectiesysteem op de windturbine, dat de windturbine stilzet wanneer er hinder kan optreden;
- Het aanbrengen van blinden voor de ramen van de belaste woningen op kosten van de exploitant;

...

Overwegende dat de vergunningsaanvraag uitgaat van volgende maximale afmetingen:

- rotordiameter: maximaal 110 m;
- tiphoogte windturbine: maximaal 180 m;

Overwegende dat de aanvrager met de eigenaar van de percelen die binnen de halve rotor-diameter van de geplande windturbines liggen, een overeenkomst ondertekend heeft; dat er geen sprake is van permanente aanwezigheid binnen de IRC van 10^{-5} per jaar, zodat er voldaan kan worden aan dit criterium;

Overwegende dat er rondom de voorziene windturbines geen woningen gelegen zijn binnen de IRC van 10^{-6} per jaar, zodat besloten wordt dat er voldaan is aan het criterium dat voor de IRC van 10^{-6} per jaar van toepassing is;

Overwegende dat binnen een afstand van respectievelijk 180 m geen scholen, ziekenhuizen, rust- of verzorgingsinstellingen gevestigd zijn, zodat ook voldaan wordt aan het criterium dat voor de IRC van 10^{-7} per jaar van toepassing is;

Overwegende dat het groepsrisico bepaald wordt door de populatie die aanwezig is binnen een straal gelijk aan de tiphoogte van de windturbines (180 m); dat binnen deze straal geen enkele woning gelegen is; dat bijgevolg het groepsrisico verwaarloosbaar is;

Overwegende dat de afstanden ten aanzien van alle gewestwegen (inclusief de autosnelweg) voldoende groot zijn en dat er geen pijpleidingen of hoogspanningsleidingen in de buurt aanwezig zijn;

...

Overwegende dat aan de aanvraag een akoestische prestudie werd toegevoegd, opgesteld door een erkend deskundige op 27 april 2016; dat in deze studie werd gerekend met een windturbine van het type Vestas V110 —2.0 MW, hoogte 125 m; dat er momenteel in de onmiddellijke omgeving zeven windturbines van Eneco en één windturbine van Elicio staan; dat er in de studie 48 beoordelingspunten werden geselecteerd; dat de berekeningen zijn uitgevoerd met het akoestisch rekenmodel IMMI 2015; dat uit de toetsing blijkt dat er geen overschrijdingen zijn voor de dagperiode; dat er voor de avondperiode overschrijdingen van de richtwaarden zijn in vijf beoordelingspunten tot maximaal 1,9 dB(A); dat er voor de nachtperiode overschrijdingen van de richtwaarden zijn in twaalf beoordelingspunten tot maximaal 3,9 dB(A);

Overwegende dat er in de nacht van 10 november 2015 ambulante geluidsmetingen uitgevoerd werden ter bepaling van het oorspronkelijk omgevingsgeluid; dat dit in hoofdzaak het geluid van de E34 en de huidig aanwezige acht turbines betreft; dat in de periode van 9 november 2015 tot en met 24 november 2015 een langdurige geluidsmeting werd uitgevoerd in MP1 (Nieuwedijk 15, 2370 Arendonk); dat hieruit blijkt dat de milieukwaliteitsnorm voor elke periode wordt overschreden met 11 tot 18 dB(A);

Overwegende dat er effectieve richtwaarden berekend werden op basis van het oorspronkelijk omgevingsgeluid; dat als men gebruik wil maken van het achtergrondgeluid om een hogere norm te bekomen, de afstand van de windturbines tot de woningen meer dan

drie maal de rotordiameter moet bedragen conform artikel 5.20.6.4.2 van titel II van VLAREM; dat in dit geval de afstand concreet 330 m zal bedragen; dat bijgevolg aan die voorwaarde wordt voldaan;

Overwegende dat zowel het specifiek geluid van de vijf nieuwe windturbines bekeken werd als het cumulatief effect met de reeds aanwezige acht turbines;

...

Overwegende dat de E34 ter hoogte van de projectzone voorzien zal worden van een fluister-asfaltlaag en dat dit een impact zal hebben op het oorspronkelijk omgevingsgeluid, zoals in voornoemde studie bepaald werd; dat EDF Luminus en Windkracht Vlaanderen er expliciet voor hebben gekozen om geen gebruik te maken van een theoretische benadering met een rekenmodel en uitgaan van effectieve metingen aan de E34; dat tijdens de nacht van woensdag 8 op donderdag 9 juni 2016 twee metingen werden uitgevoerd, met een duurtijd van elk één uur:

- meting 1 tussen de afrit Zoersel en de afrit Wechelderzande-Lille (reeds fluisterasfalt);
- meting 2 ter hoogte van de projectzone Oud-Turnhout-Arendonk (nog steeds betonplaten);

Overwegende dat de metingen aangeven dat het omgevingsgeluid lager is waar er fluister-asfalt is gelegd en dat er bijkomend gebrideerd moet worden wanneer er fluisterasfalt aanwezig zal zijn; dat het bijgevolg aangewezen is om volgende bijzondere voorwaarde op te leggen:

- Van zodra de E34 ter hoogte van het project voorzien is van fluisterasfalt, worden er op een representatief moment geluidsmetingen uitgevoerd ter bepaling van het nieuwe oorspronkelijke omgevingsgeluid en bijgevolg nieuwe effectieve richtwaarden; dit rapport wordt bezorgd aan de afdeling GOP (Milieu), buitendienst Antwerpen, en de afdeling Handhaving, buitendienst Antwerpen;

...

Overwegende dat het ANB op 21 december 2017 een voorwaardelijk gunstig advies heeft uitgebracht; dat het ANB stelt dat er permanent ruimtebeslag zal zijn ten behoeve van de windturbines maar dat er hiervoor geen kleine landschapselementen of beschermde vegetaties verwijderd moeten worden; dat naast het directe ruimtebeslag er ook een mogelijk effect op soorten is, meer bepaald op vogels en vleermuizen; dat deze effecten uitgebreid zijn onderzocht in de door de aanvrager opgemaakte nota "natuurtoets"; dat er aan de hand van de nodige gegevensverzameling, data-analyse, tellingen en een effectbespreking aangetoond werd dat er geen significante effecten zijn te verwachten op de aanwezige soorten; dat het ANB akkoord gaat met de conclusies uit de natuurtoets; dat echter blijkt dat er voor WT05 (de meest oostelijke windturbine) een matig risico op mogelijke impact op vleermuispopulaties bestaat; dat in die zin door de exploitant bekeken werd of de turbine op grotere afstand kon verplaatst worden, weg van de aanwezige bosjes; dat dit niet mogelijk blijkt te zijn, waardoor het risico op impact blijft bestaan; dat het daarom noodzakelijk is dat er een andere maatregel wordt genomen voor WT05 om schade te vermijden; dat het aangewezen is om voor WT05 een stillegmodus toe te passen indien volgende parameters zich voordoen:

- in de periode van het jaar: van 15 juli tot 15 oktober;
- tijdens de periode van de nacht: 20 minuten tot 4 uur na zonsondergang en 3 uur tot 20
- minuten voor zonsopgang;
- bij windsnelheid < 5 m per seconde;
- bij temperatuur op rotorhoogte > 10°C;
- bij geen of weinig neerslag: neerslagintensiteit < 3 mm per uur;

Overwegende dat het aangewezen is om dit op te leggen als bijzondere voorwaarde;

Overwegende dat de aanvraag moet getoetst worden aan de voorschriften van het agrarisch en het landschappelijk waardevol agrarisch gebied van het gewestplan Turnhout;

Overwegende dat het de bevoegdheid is van de overheid om de aanvraag te toetsen aan de gebruikelijke inzichten en noden betreffende een goede aanleg der plaats, gebaseerd op de eerder geciteerde voorschriften van het van kracht zijnde gewestplan;

Overwegende dat er in verband met de toepassing van artikel 4.4.9 op gewezen kan worden dat landschappelijk waardevol agrarisch gebied een overdruk betreft op het agrarisch gebied en dat de grondtoon volgens het koninklijk besluit van 28 december 1972 betreffende de inrichting en de toepassing van de ontwerp-gewestplannen en de gewestplannen behouden blijft;

Overwegende dat de inplanting van de 5 windturbines niet in overeenstemming is met de planologische bestemming bepaald door het gewestplan Turnhout, zijnde agrarisch gebied en landschappelijk waardevol agrarisch gebied; dat windturbines immers niet beschouwd kunnen worden als een agrarische activiteit;

Overwegende dat artikel 4.4.9, §1, van de Vlaamse Codex Ruimtelijke Ordening (VCRO) een afwijking voorziet op de stedenbouwkundige voorschriften;

Overwegende dat artikel 7.4.13 van de VCRO een tabel bevat waarin de bestemmingsvoorschriften van de plannen van aanleg van "agrarische gebieden" geconcordeerd worden naar de (sub)categorie van gebiedsaanduiding "landbouw" van de typevoorschriften voor gewestelijke ruimtelijke uitvoeringsplannen (GRUP);

Overwegende dat de voornoemde clicheringsregel van artikel 4.4.9 van de VCRO derhalve een decretale grondslag voorziet voor de oprichting van windturbines in agrarisch en landschappelijk waardevol agrarisch gebied;

Overwegende dat in het besluit van de Vlaamse Regering van 11 april 2008 tot vaststelling van de nadere regels met betrekking tot de vorm en de inhoud van de RUP's met typevoorschriften voor GRUP's de categorie van gebiedsaanduiding "landbouw" vermeldt dat voor zover ze door hun beperkte impact de realisatie van de algemene bestemming niet in het gedrang brengen, het aanbrengen van windturbines en windturbineparken, alsook andere installaties voor de productie van (hernieuwbare) energie of energierecuperatie, toegelaten is;

Overwegende dat de aanvraag een lokalisatienota bevat waarin de relevante aspecten worden onderzocht; dat hieruit blijkt dat het agrarisch gebruik van landbouwgronden nauwelijks wordt beperkt; dat er geen invloed wordt verwacht op gewas en vee; dat vanuit het standpunt van rationeel grondgebruik er bij de plaatsing op perceelniveau zoveel mogelijk werd gestreefd naar een minimale inname van landbouwoppervlakte bij de aanleg van toegangswegen en werkplatformen;

Overwegende dat uit de lokalisatienota kan worden besloten dat de aanwezigheid van de windturbines de agrarische activiteiten niet hypothekeert;

Overwegende dat artikel 4.4.9 van de VCRO bijgevolg toelaat dat voor windturbines in agrarisch en landschappelijk waardevol agrarisch gebied afgeweken wordt van de stedenbouwkundige voorschriften;

Overwegende dat voor de beoordeling van de goede ruimtelijke ordening wordt verwezen naar de beginselen zoals voorzien in artikel 4.3.1, §2, van de VCRO; dat het aangevraagde, voor zover noodzakelijk of relevant, beoordeeld moet worden aan de hand van aandachtspunten en criteria die betrekking hebben op de functionele inpasbaarheid, de mobiliteitsimpact, de schaal, het ruimtegebruik en de bouwdichtheid, visueel-vormelijke elementen, cultuurhistorische aspecten en het bodemreliëf en op hinderaspecten, gezondheid, gebruiksgenot en veiligheid in het algemeen, in het bijzonder met inachtneming van de doelstellingen van artikel 1.1.4 van de VCRO;

Overwegende dat het gebied tussen de as Oud-Turnhout en Arendonk vooral gekenmerkt wordt door de E34; dat de E34 een deels gaaf en deels versnipperd agrarisch gebied afsluit van de open ruimtegebieden noordelijk van de E34;

Overwegende dat het projectgebied gelegen is ten noorden van de E34 en ten zuiden van de kern van de gemeente Arendonk; dat in het oosten de zone grenst aan het industriegebied 'Hoge Mauw' aansluitend op de afrit Arendonk;

Overwegende dat het project de inplanting van vijf nieuwe windturbines beoogt met een tip-hoogte van 180 m, nabij acht reeds gerealiseerde windturbines met een tiphoogte van 150 m; dat de acht reeds gerealiseerde windturbines zich bevinden in een eerste rij vlak bij de E34, dat de vijf windturbines die het voorwerp van de voorliggende aanvraag uitmaken, een tweede rij betreffen op een afstand van circa 550 m van de eerste rij; dat deze afstand is ingegeven door het maximaal rentabiliseren van de tweede rij;

Overwegende dat het ruimtebeslag voor het plaatsen van een windturbine relatief gezien niet groot is; dat de verhardingen per turbine worden beperkt tot de noodzakelijke werkopper-vlakken en toegangswegen; dat de tijdelijke verharding na de ingebruikname van de windturbine moet verwijderd worden en het terrein in zijn oorspronkelijke staat moet worden gebracht;

Overwegende dat ingevolge artikel 1.1.4 van de VCRO de ruimtelijke ordening is gericht op een duurzame ruimtelijke ontwikkeling waarbij de ruimte beheerd wordt ten behoeve van de huidige generatie, zonder dat de behoeften van de toekomstige generaties in het gedrang gebracht worden; dat daarbij de ruimtelijke behoeften van de verschillende maatschappelijke activiteiten gelijktijdig tegen elkaar worden afgewogen; dat er rekening wordt gehouden met de ruimtelijke draagkracht, de gevolgen voor het leefmilieu en de culturele, economische, esthetische en sociale gevolgen; dat op deze manier wordt gestreefd naar ruimtelijke kwaliteit;

Overwegende dat bij de beoordeling van de verenigbaarheid van de aanvraag van een stedenbouwkundige vergunning met de goede plaatselijke ordening in de eerste plaats rekening moet worden gehouden met de ordening in de onmiddellijke omgeving; dat al naargelang de aard en de omvang van de ontworpen constructie ook rekening kan worden gehouden met de ordening in de ruimere omgeving; dat die laatste daarbij uiteraard minder doorslaggevend is en er alleszins niet mag toe leiden dat de ordening in de onmiddellijke omgeving, die de plaatselijke aanleg het meest bepaalt, buiten beschouwing wordt gelaten; Overwegende dat de opvatting over de goede ruimtelijke ordening van een gebied een zekere continuïteit moet vertonen; dat het derhalve dan ook van belang is rekening te houden met voordien verleende vergunningen of weigeringen en de vergunningverlenende overheid deze niet als onbestaande mag beschouwen;

Overwegende dat het ruimtelijk principe van gedeconcentreerde bundeling uit het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen algemeen voor de inplanting van windturbines wordt verfijnd in het principe van de plaatsdeling; dat door windturbines zoveel als mogelijk te bundelen het behoud van de nog resterende open ruimte in het sterk verstedelijkte Vlaanderen moet worden gegarandeerd; dat de voorkeur dan ook gaat naar het realiseren van windenergieopwekking door middel van clustering van windturbines.

Overwegende dat duurzaam ruimtegebruik inhoudt dat rekening wordt gehouden met de meest optimale planmatige invulling van een gebied, onder andere in functie van de kwetsbaarheid en de draagkracht van het gebied; dat windturbines nadrukkelijk een effect kunnen hebben op de site en de ruime omgeving;

Overwegende dat artikel 1.1.4 van de VCRO stelt dat duurzaamheid een onderdeel vormt van de goede ruimtelijke ordening; dat het er bijgevolg op aankomt de vraag naar locaties voor de inplanting van windturbines te verzoenen met de vraag naar een kwaliteitsvolle ruimtelijke ordening; dat voor het locatievraagstuk van windturbines één van de basisdoelstellingen het behoud en waar mogelijk de versterking van het buitengebied is;

Overwegende dat complementair hieraan ook het ruimtelijk principe van de gedeconcentreerde bundeling van belang is; dat door het concentreren van activiteiten (in de kernen van het buitengebied en aansluitend bij stedelijke gebieden) de verdere versnippering moet worden tegengegaan en ook de druk op het buitengebied moet worden verminderd; dat bij de ruimtelijke ingreep ernaar gestreefd wordt bijkomende negatieve impact op een gebied of locatie zoveel mogelijk te vermijden of te minimaliseren;

Overwegende dat in bepaalde omstandigheden echter een nieuw landschapsbeeld kan gecreëerd worden; dat dit een meerwaarde oplevert en de positieve effecten in het licht stelt; dat het meest opvallend de verticale verschijningsvorm is met tegenwoordig een eerder technologische en zelfs design uitstraling in het open landschap;

Overwegende dat de turbines worden ingeplant langs de E34, waar aansluitend en parallel met de autosnelweg reeds een eerste lijn met acht windturbines werd gerealiseerd; dat de eerste lijn in dit segment van de E34 maximaal is ingevuld;

Overwegende dat de vijf voorliggende turbines een tweede lijn vormen, op circa 550 m van de eerste lijn en eveneens parallel aan de autosnelweg E34; dat de tweede lijnsopstelling op deze plek maximaal wordt benut, rekening houdend met de kenmerken van het landschap;

Overwegende dat het maximum energetisch potentieel hier wordt betracht met 180 m hoge windturbines met een rotordiameter van 110 m; dat parkverliezen en milieutechnische beperkingen (hinder en veiligheid) de afstanden tussen de eerste en de tweede lijn enerzijds en de twee delen van de tweede lijn anderzijds bepalen; dat de afstanden tussen de eerste en de tweede lijn windturbines op basis van die criteria minimaal gehouden zijn; dat de tweede lijn bijgevolg optimaal is gebundeld met de eerste lijn; dat bijgevolg aan het bundelings- en energetisch optimalisatieprincipe is voldaan;

Overwegende dat er gekozen wordt voor traag draaiende driewiekige windturbines op een gesloten metalen of betonnen mast; dat de mast van de windturbine een volle buismast betreft en uitgevoerd wordt in staal of beton; dat dit type windturbine de visuele impact op het landschap en de rustverstoring laag houdt; dat de impact op het landschap mede bepaald wordt door het aantal rotorbladen en de rotatiesnelheid;

Overwegende dat grote windturbines omwille van de grote rotordiameter (110 m) en een lagere rotatiesnelheid een gunstige visuele impact hebben; dat de gelijkmatige tussenafstanden in de tweede rij een ritmering aanbrengen in het landschap;

Overwegende dat door de windturbines zoveel mogelijk te bundelen het behoud van de nog resterende open ruimte in het sterk verstedelijkte Vlaanderen wordt gegarandeerd en een optimalisatie van de windenergieopwekking wordt beoogd; dat op basis van een gevoerde omgevingsanalyse kan gesteld worden dat het geen onaangestast open ruimtegebied betreft; dat de windturbines voorzien worden tussen de op- en afritten 25 en 26 van de E34 en aansluiten bij het industriegebied 'Hoge Mauw'; dat de bestaande windturbines reeds landschaps-bepalend zijn;

Overwegende dat de afstanden van de windturbines ten aanzien van de dichtstbijzijnde woningen de volgende zijn:

- WT 1: 373 m;*
- WT 2: 361 m;*
- WT 3: 394 m;*
- WT 4: 412 m;*
- WT 5: 390 m;*

Overwegende dat er geen specifieke minimale afstanden tot woningen gedefinieerd zijn; dat de sectorale voorwaarden in VLAREM maxima definiëren voor wat betreft de toelaatbare geluidsniveaus en het maximaal aantal uren slagschaduw; dat met deze voorwaarden een evenwicht wordt gezocht tussen enerzijds de hinder voor de omwonenden, die tot een minimaal niveau beperkt moet worden, en anderzijds de hernieuwbare energiedoelstellingen;

Overwegende dat de opstelling van de windturbines aansluit bij de autosnelweg E34 die als structurerende lijninfrastructuur reeds een determinerende invloed uitoefent op het landschap;

Overwegende dat de gekozen inplantingslocaties zorgen voor een minimale aantasting van de open ruimte en een maximale benutting van de beschikbare ruimte in het landbouwgebied; dat ze tevens op voldoende afstand zijn gelegen van de woonkernen;

Overwegende dat de inplanting van de windturbines de eigenschappen van deze dragers en het omliggende landschap niet ondermijnt; dat gezien hun ecologisch en economisch nut de windturbines een logische invulling bij deze bestaande lijninfrastructuur betekenen; Overwegende dat de windturbines voor een groot deel zichtbaar zullen zijn voor de omliggende woningen; dat het belangrijk is dat er wordt geopteerd voor een type windturbine met drie wieken die zullen draaien bij een laag toerental; dat traag draaiende windturbines als statiger en minder storend ervaren worden dan de snel draaiende types; dat lichtflikkeringen door weerkaatsing van zonlicht op de rotors kan vermeden worden door een aangepaste coating; dat masten van grote afstanden, zelfs vanaf enkele honderden meters, eerder als naaldvormig ervaren worden en in die zin beduidend minder visuele impact hebben dan hoge gebouwen; dat de lokale transparantie van het ter plaatse structureel aangetaste landschap net door de naaldvormige mast (onderaan 8 tot maximaal 10 m breed) beperkt wordt beïnvloed;

Overwegende dat het in casu een landschap betreft dat niet meer gaaf is en geen historische landschappelijke waardevolle relictten bevat; dat dit duidelijk blijkt uit de atlas van de relictten van de traditionele landschappen in Vlaanderen;

Overwegende dat het landschap een witte zone is in de landschapsatlas; dat dit niet impliceert dat het landschap geen intrinsieke kwaliteiten heeft; dat het betekent dat het gebied buiten het huidige beleidskader valt dat gebaseerd is op de zones (relictzones, ankerplaatsen, punten lijnrelictten) beschreven in de landschapsatlas; dat tot de witte gebieden alle zones behoren die slechts een beperkte of geen cultuurhistorische waarde hebben, de zogenaamde "nieuwe landschappen"; dat, in tegenstelling tot de gebieden uit de landschapsatlas, er voor deze witte gebieden nog geen duidelijke kwalificeerbare ijkpunten bestaan;

Overwegende dat deze "nieuwe landschappen" landschappen zijn die tot stand gekomen zijn door een 'tabula rasa'-methode en veelal zijn ontstaan na de Tweede Wereldoorlog; dat het kenmerkend is voor de grootschalige aanpak, het internationale karakter, de tendens tot uniformiseren en het uitwissen van de traditionele verscheidenheid van onze landschappen; dat onder "nieuwe landschappen" onder meer wordt verstaan: nieuwe landbouwlandschappen, rurbane landschappen (ruraal en urbaan), woonlandschappen, weglandschappen, industrielandshappen en recreatielandshappen;

Overwegende dat er zich in de zone van de windturbines verschillende kleine vlak- en lijn-vormige, opgaande kleine landschapselementen bevinden die vergezichten in het landschap beperken; dat bij de inplanting van de windturbines hiermee rekening werd gehouden, meer bepaald wordt het grootste vlakvormige element ter hoogte van de Broekstraat gevrijwaard en wordt hier geen windturbine ingeplant;

Overwegende dat er zich ten noorden van de E34 tussen de afritten 25 en 26 enerzijds en de N118 en de N18 anderzijds geen relictzones of lijn- en puntrelictten van traditionele landschappen bevinden; dat de bestaande landschapsstructurende elementen worden behouden;

Overwegende dat door het voorzien van een tweede lijn windturbines er een nieuw landschap gecreëerd wordt, zonder dat de bestaande specifieke landschappelijke (esthetische) en ecologische elementen worden vernietigd of dat bepaalde ruimtelijke ontwikkelingen en opties worden uitgesloten;

Overwegende dat het gebied doorkruist wordt door de Wamp, een zijrivier van de Kleine Nete; dat dit een structurerend landschapselement is waaraan geen wijzigingen worden aangebracht, noch wordt er geraakt aan de opgaande vlak- en lijnvormige kleine landschapselementen in het betrokken gebied; dat de ecologische stapstenen in het landschap en verbindende elementen bewaard blijven en dat de ecologische samenhang niet wordt aangetast;

Overwegende dat uit de uitgevoerde analyse blijkt dat de directe impact van de windturbines een beperkte ruimtelijke impact heeft; dat tevens kan aangetoond worden dat de indirecte impact van de windturbines relatief beperkt blijft omwille van de ligging binnen een relatief besloten landschap; dat vele zichten op de windturbines worden ontnomen door de aanwezige opgaande beplanting (fruitbomen, laanbomen, bosjes, ...) of de verspreide bebouwing in het betrokken gebied;

Overwegende dat er op de voorliggende locatie voldoende elementen aanwezig zijn die de inplanting van windturbines principieel kunnen rechtvaardigen zonder dat de goede plaatselijke ordening in het gedrang komt, omdat:

- *het voorliggende project ruimtelijk geclusterd wordt aan de bestaande lijninfrastructuur, zijnde de E34, de bestaande acht windmolens en de industriezone 'Hoge Mauw';*
- *de bestaande landschapsstructurerende en waardebepalende landschapselementen, zoals de waterloop de Wamp en de opgaande lijn- en vlakvormige kleine landschapselementen, maximaal gevrijwaard worden;*
- *de ecologische stapstenen in het landschap en de verbindende elementen bewaard blijven en de ecologische samenhang niet wordt aangetast;*

...

Overwegende dat de adviezen van de gemeentebesturen van Oud-Turnhout en Arendonk niet worden gevolgd; dat tijdens de hoorzitting op 9 januari 2018 de gemeente Arendonk het ongunstige standpunt heeft verdedigd, verwijzende naar de hinder die verwacht wordt van de bijkomende windturbines, de aantasting van de goede ruimtelijke ordening en de waardevermindering van de eigendommen van de naburige woningen; dat uit de milieutechnische beoordeling blijkt dat de hinder en de effecten op mens en milieu en de risico's voor de externe veiligheid tot een aanvaardbaar niveau kunnen worden beperkt; dat uit de beoordeling van de goede ruimtelijke ordening blijkt dat de windturbines kunnen gebundeld worden met de eerste lijn windturbines en in overeenstemming zijn met de goede ruimtelijke ordening; dat de eventuele vermindering van de waarde van naburige eigendommen geen criterium is waarmee rekening kan worden gehouden overeenkomstig de van toepassing zijnde regelgeving;

Overwegende dat de hinder en de effecten op mens en milieu en de risico's voor de externe veiligheid, veroorzaakt door het aangevraagde project, mits naleving van de vergunningsvoorwaarden tot een aanvaardbaar niveau kunnen worden beperkt;

Overwegende dat de aanvraag in overeenstemming is met de wettelijke bepalingen alsook met de goede plaatselijke ordening en met zijn onmiddellijke omgeving;

...

Dat is de bestreden beslissing.

IV. TUSSENKOMST

Uit het dossier blijkt dat het verzoek tot tussenkomst tijdig en regelmatig is ingesteld. Er worden geen excepties opgeworpen.

V. ONTVANKELIJKHEID VAN DE VORDERING TOT Vernietiging

Uit het dossier blijkt dat de vordering tijdig en regelmatig is ingesteld. Er worden geen excepties opgeworpen.

VI. ONDERZOEK VAN DE MIDDELEN

A. Eerste en tweede middel

Standpunt van de partijen

1.

In het eerste middel voert de verzoekende partij de schending aan van de artikelen 11.4.1 en 15.4.6 van het koninklijk besluit van 28 december 1972 betreffende de inrichting en de toepassing van de ontwerp-gewestplannen en de gewestplannen, van het gewestplan Turnhout zoals vastgesteld met het koninklijk besluit van 29 september 1977, van artikel 4.3.1, §1, eerste lid, 1°, a) VCRO, van artikel 4.4.9 VCRO “*en de daarin voorziene standaardtypebepalingen*”, van artikel 7.4.13 VCRO, van artikel 3 van het besluit van de Vlaamse regering van 11 april 2008 tot vaststelling van de nadere regels met betrekking tot de vorm en de inhoud van de ruimtelijke uitvoeringsplannen, van de artikelen 2 en 3 van de wet van 29 juli 1991 betreffende de formele motivering van bestuurshandelingen, van het zorgvuldigheidsbeginsel en het motiveringsbeginsel als algemene beginselen van behoorlijk bestuur.

Ze zet uiteen:

” ...

Doordat artikel 4.4.9 VCRO voorziet onder bepaalde voorwaarden in de mogelijkheid om bij het vergunnen van windturbines in een gebied dat sorteert onder de voorschriften van een gewestplan af te wijken van de bestemmingsvoorschriften.

Doordat artikel 4.4.9 §1, tweede lid VCRO uitdrukkelijk afwijkingen van beheers- en inrichtingsvoorschriften niet toelaat.

Doordat art. 15.4.6.1 KB 28 december 1972 betreffende de toepassing en inrichting van de ontwerp-gewestplannen en van de gewestplannen uitdrukkelijk voorziet in de verplichting om een esthetische toets te doen, evenals van de standaardtypebepalingen zoals omvat in art. 4.4.9 VCRO en de bijlage hierbij.

...

Terwijl verwerende partij nergens in het bestreden besluit een esthetische toets heeft gedaan ivm. het aangehaalde art. 15.4.6.1 KB 28 december 1972.

Terwijl verwerende partij zich enkel beperkt tot een beoordeling van de goede ruimtelijke ordening;

Zodat de in de aanhef van dit middel aangehaalde bepalingen en beginselen geschonden zijn.

Toelichting bij het middel

Zoals aangehaald in het feitenrelaas zijn drie van de vijf windmolens gelegen in landschappelijk waardevol agrarisch gebied, en twee in agrarisch gebied krachtens het gewestplan.

...

In het bestreden besluit wordt omtrent de bestaanbaarheid met de gewestplanvoorschriften als volgt gemotiveerd:

...

De volledige beoordeling van de bestaanbaarheid met de bestemmingsvoorschriften conform art. 4.4.9 juncto art. 4.3.1, §1, 1°, a) VCRO staat hierboven te lezen. De volgende

passage van het bestreden besluit handelt vervolgens over de beoordeling van de goede ruimtelijke ordening (en heeft dus niets meer te maken met de bestaanbaarheid met de bestemmingsvoorschriften). Dit blijkt uit onderstaande weergave van het bestreden besluit:

...

De toepassing van art. 4.4.9 VCRO hetwelk voorziet in de mogelijkheid tot afwijking van de voorschriften van het gewestplan, en in casu meer in het bijzonder het landschappelijk waardevol agrarisch gebied, heeft echter geenszins tot gevolg dat er zomaar kan worden voorbij gegaan aan de noodzaak tot het uitvoeren van een esthetische toets zoals dit vereist is conform art. 15.4.6.1 KB 28 december 1972. De schoonheidswaarde diende bijgevolg eveneens expliciet te worden beoordeeld i.k.v. de beoordeling van de bestaanbaarheid met de bestemmingsvoorschriften. Dit is in casu duidelijk niet gebeurd.

Het bestreden besluit schakelt het landschappelijk waardevol agrarisch gebied gelijk met de standaardtypebepaling 'landbouw' en stelt enkel dat deze landbouwbestemming niet wordt gehypothekeerd. Niet meer of niet minder. Motieven omtrent verenigbaarheid met de schoonheidswaarde worden niet gegeven hoewel deze nochtans noodzakelijk waren.

Bovenstaande visie werd eveneens bijgetreden door de Raad van State in een arrest van 27 februari 2014, nr. 226.572 inzake Lambrichts (stuk 8) (omtrent een windturbinepark van de nv WINDVISION BELGIUM). Deze laatste stelde als tussenkomende partij in het aangehaalde arrest (hetwelke handelde omtrent de milieuvergunning van het project) :

...

De Raad volgde deze visie echter niet en motiveerde op zeer omstandige wijze waarom alsnog diende rekening te worden gehouden met de schoonheidswaarde van het landschap en dit bij de beoordeling van de bestaanbaarheid van het project. De Raad oordeelde als volgt :

...

Verzoeker stelde reeds in diens officieel advies van december 2017 (stuk 2) dat er zich een probleem stelde met de bestaanbaarheid van het project, en geen vergunning kon worden verleend op grond van art. 4.4.9 VCRO. Zoals blijkt uit de hierboven aangehaalde rechtspraak wijzigt een gebeurlijk gunstig advies van Onroerend erfgoed — zoals in casu - hier niets aan.

Uit het bovenstaande blijkt bijgevolg dat er in het bestreden besluit niet uitdrukkelijk werd stilgestaan bij de beoordeling van de schoonheidswaarde van het landschap. De beoordeling omtrent de verenigbaarheid van het project met de goede ruimtelijke ordening conform art. 4.3.1, §2 VCRO — zie hieromtrent tweede middel kan geenszins worden aangewend i.k.v. de bestaanbaarheid, zoals ook wordt bevestigd door de Raad van State in bovenstaand arrest.

Ook Uw Raad oordeelde reeds in die zin, o.m. in arrest van 19 september 2012, nr. A/2012/0371 (stuk 9) waarin Uw Raad stelde

...

De motieven in het bestreden besluit dewelke niet uitdrukkelijk betrekking hadden op de bestaanbaarheid (lees in het arrest van Uw Raad de verenigbaarheid van het gevraagde met de bestemming landschappelijk waardevol agrarisch gebied) kunnen niet mee in rekening worden gebracht. Er is onmiskenbaar sprake van een schending van art. 2 en 3 van de Formele Motiveringswet. Er is sprake van een schending van art. 15.4.6.1 KB 28 december 1972, evenals van art. 4.4.9 VCRO en de daarin voorziene standaardtypebepaling agrarisch gebied.

Uit het bovenstaande blijkt eveneens dat er een onzorgvuldige, en onvolledige besluitvorming gebeurde.

...

De verwerende partij repliceert:

“ ...

In de memorie van toelichting bij de ‘codextrein’ wordt verduidelijkt (p.76):

...

In de bestreden beslissing wordt derhalve de bestaande toestand, alsook het effect van de aangevraagde windturbines op die bestaande toestand, beschreven en beoordeeld.

Er is voldaan aan de toets op de schoonheidswaarde van het gebied. Er wordt niet aan de esthetische toets voorbijgaan.

Uit de lokalisatienota blijkt trouwens bovendien op pagina 31:

...

Deze nota maakt deel uit van het administratief dossier.

Er wordt nergens verduidelijkt waarom artikel 3 van het besluit van de Vlaamse Regering van 11 april 2008 tot vaststelling van nadere regels met betrekking tot de vorm en de inhoud van de ruimtelijke uitvoeringsplannen zou zijn geschonden. Op dit punt is het middel onontvankelijk.

...”

De tussenkomende partij stelt:

“ ...

Het staat vast dat zowel in de Lokalisatienota, opgemaakt namens Tussenkomende Partij, als in de Bestreden Beslissing uitgebreid aandacht werd besteed aan de overeenstemming van het aangevraagde met de overdruk “landschappelijk waardevol” agrarisch gebied.

In de Lokalisatienota wordt zeer uitvoerig de overeenstemming met de overdruk “landschappelijk waardevol” onderzocht. Zo wordt vanaf p. 28 onder de titel “4.2.2 Windturbines in landschappelijk waardevol gebied” het volgende onderzocht en in concreto getoetst:

...

Met betrekking tot het esthetisch criterium wordt in de lokalisatienota als volgt gesteld:

...

In de Bestreden Beslissing wordt verder vanaf p. 12 de overeenstemming met de voorschriften van het agrarisch gebied, het landschappelijk waardevol agrarisch gebied alsook met de goede ruimtelijke ordening nagegaan waarna op p. 17 tot het besluit wordt gekomen dat de aanvraag principieel voor inwilliging in aanmerking komt.

Verzoekende Partij maakt geenszins aannemelijk dat de overwegingen, opgenomen in de studies voorgelegd door Tussenkomende Partij en aanvaard in de Bestreden Beslissing, onjuist dan wel onvolledig zijn.

Te overvloede verwijst Tussenkomende Partij nog naar artikel 5.7.1 VCRO waaromtrent dient opgemerkt dat de decreetgever vaststelde dat zowel de Raad van State als de Raad voor Vergunningsbetwistingen een zeer strikte interpretatie van artikel 15.4.6.1, tweede lid

van het Inrichtingsbesluit hanteerden. Deze interpretatie leidde tot talrijke vernietigingsarresten.

In de memorie van toelichting bij de Codextrein werd hieromtrent uiteengezet:

...

(De parlementaire voorbereiding bij de Codextrein verwijst naar volgende rechtspraak: RvS 16 januari 2014, nr. 226.104, Hendrickx e.a.; RvS 26 mei 2010, nr. 204.326, De Coster; RvS 12 maart 2008, nr. 180.928, Cuyle; RvVb 19 april 2011, nr. A/2011/0044; RvVb 20 december 2011, nr. A/2011/0207; RvVb 24 september 2013, nr. A/2013/0555)

Daarom werd de initiële bedoeling van artikel 15.4.6.1 van het Inrichtingsbesluit, dewelke er niet in bestond om van LWAG bouwvrij gebied te maken, verder verduidelijkt in de Codextrein, met de invoeging van artikel 5.7.1 VCRO hetwelk bepaalt:

...

Er wordt bijgevolg een bijzondere nadruk gelegd op de landschappelijke inpasbaarheid van het aangevraagde teneinde de overeenstemming met de overdruk "landschappelijk waardevol" te beoordelen.

Zoals hoger toegelicht en eveneens zeer uitgebreid uiteengezet in de Nota Verwerende Partij, werd de toets aan deze overdruk nauwgezet uitgevoerd en werd de landschappelijke inpasbaarheid grondig en in concreto gemotiveerd vanaf p. 12 e.v. van de Bestreden Beslissing.

..."

De verzoekende partij dupliceert:

"...

In de memorie van antwoord verwijst verwerende partij naar rechtspraak van uw raad (RvVb/A/1617/1036 en 1035 van 18 juli 2017) waarin wordt bevestigd dat er ikv. de vergunningverlening daadwerkelijk een toets van de schoonheidswaarde dient te gebeuren. Zoals verzoeker in haar verzoekschrift reeds aanhaalde is er in de bestreden beslissing geen sprake van een toets van deze schoonheidswaarde als criterium van bestaanbaarheid met de bestemmingsvoorschriften. Het bestreden besluit bevat weliswaar een motivering inzake de verenigbaarheid met de goede Ruimtelijke ordening obv. Art. 4.3.1, par 2 VCRO. Verwerende partij erkent in de memorie dat er geen afzonderlijke toets van de schoonheidswaarde is gebeurd ikv. art. 15.4.6.1 KB 28 december 1972. Verwerende partij citeert op p. 9-10 de bestreden beslissing en meent dat deze afdoende gemotiveerd is. Uit dit citaat blijkt echter dat er inderdaad werd vastgesteld dat art. 4.4.9, par 1 VCRO diende te worden toegepast en dit aangezien de windmolens worden ingeplant in agrarisch gebied en landschappelijk waardevol agrarisch gebied. De niet bestaanbaarheid werd afgeleid uit het gegeven dat windmolens niet als agrarische activiteit kunnen worden beschouwd. Naar het esthetisch criterium wordt echter niet verwezen.

In de bestreden beslissing wordt vervolgens verder gemotiveerd op welke wijze toepassing kan worden gemaakt van art. 4.4.9 VCRO. Het besluit van de bestreden beslissing omtrent de toepassing van art. 4.4.9 VCRO is dan ook dat de windmolens als bestaanbaar kunnen worden beschouwd met het agrarisch gebied aangezien de aanwezigheid van de windturbines de agrarische activiteiten niet hypthekeert.

Op basis van deze motivering besluit de Minister vervolgens :

“Overwegende dat art. 4.4.9 VCRO bijgevolg toelaat dat voor windtrubines in agrarisch en landschappelijk waardevol agrarisch gebied afgeweken wordt van de stedenbouwkundige voorschriften.”

De schoonheidswaarde wordt echter nergens betrokken bij bovenstaande besluitvorming.

In de bestreden beslissing wordt in de daaropvolgende paragraaf weliswaar verder gegaan met een motivering omtrent art. 4.3.1, par 2 VCRO en de ruimtelijke ordening/Omgeving, doch dit heeft geen betrekking meer op de toepassing van art. 4.4.9 VCRO en is bijgevolg niet dienend als motivering.

Uit het bovenstaande blijkt eveneens dat er een onzorgvuldige, en onvolledige besluitvorming gebeurde.

...

2.

In het tweede middel voert de verzoekende partij de schending aan van de artikelen 11.4.1 en 15.4.6 van het koninklijk besluit van 28 december 1972 betreffende de inrichting en de toepassing van de ontwerp-gewestplannen en de gewestplannen, van het gewestplan Turnhout zoals vastgesteld met het koninklijk besluit van 29 september 1977, van artikel 4.3.1, §1, eerste lid, 1°, b) VCRO, van de artikelen 4.4.9 VCRO en 1.1.4 VCRO, van de artikelen 2 en 3 van de wet van 29 juli 1991 betreffende de formele motivering van bestuurshandelingen, van het zorgvuldigheidsbeginsel en het motiveringsbeginsel als algemene beginselen van behoorlijk bestuur.

Ze zet uiteen:

“ ...

Terwijl de gewestelijk stedenbouwkundig ambtenaar als bevoegde overheid voor de inwerkingtreding van het Omgevingsdecreet in voorgaande stedenbouwkundige vergunningen voor windmolenprojecten op dezelfde locatie reeds eerder expliciet heeft geoordeeld dat het gebied waar onderhavige windmolens worden ingeplant als openruimte gebied dient te worden behouden, en enkel een inplanting langs de E34 als zuidelijke begrenzing van het gebied aanvaardbaar kon worden geacht;

Terwijl verwerende partij bovenvermeld besluit met de andersluidende motivering op geen enkele wijze betreft bij haar besluitvorming;

Terwijl een afdoende motivering van de goede ruimtelijke ordening ontbreekt;

Terwijl gelet op de ligging in landschappelijk waardevol agrarisch gebied er zelfs nog een strengere beoordeling gold van de goede ruimtelijke ordening.

Terwijl verwerende partij een kennelijk onredelijke invulling geeft van de goede ruimtelijke ordening.

...

Zoals aangehaald zijn drie van de vijf windmolens gelegen in landschappelijk waardevol agrarisch gebied krachtens het gewestplan Turnhout.

De windmolens die het voorwerp uitmaken van de bestreden beslissing worden ingeplant achter een bestaande rij windmolens dewelke werd vergund middels besluit van de gewestelijk stedenbouwkundige ambtenaar van 17 juli 2009 (stuk 3). In het bestreden

besluit wordt ook zeer duidelijk bevestigd dat de huidige windmolens die worden aangevraagd in een tweede rij worden geplaatst achter de in 2009 vergunde eerste rij.

In deze vergunning van 2009 (waarbij 7 van de 8 windmolens van de eerste rij werden vergund) werd de inplanting van de 7 windmolens in eerste rij mogelijk geacht in het landschappelijk waardevol gebied aangezien op deze manier het landschappelijk waardevol agrarisch gebied, dat wordt afgebakend door de E34, wordt geaccentueerd langs de zuidzijde. Enkel door deze inplanting langsheen de E34 werd de impact op het landschappelijk waardevol agrarische gebied, en dan meer bepaald de impact op het open ruimte karakter ervan, als aanvaardbaar beschouwd. Het besluit werd wat betreft de aansnijding van het openruimte gebied gelegen ten noorden van de E34 als volgt gemotiveerd :

Huidige aanvraag bevat een cluster van 7 windturbines in rij langsheen de E34, de inplanting gebeurt dus niet ad hoc, maar er zit een duidelijke bundeling van de turbines. Zoals in de beschrijving van de aanvraag reeds vermeld zit er een logische ritmering in de geplaatste rij, waardoor de clustering van de turbines benadrukt wordt. Gelet op de plaatsing van de windturbines langsheen de bestaande lijninfrastructuur, de snelweg E34, welke reeds de bestaande landschappelijke eenheid doorsnijdt, kan gesteld worden dat de plaatsing van de windturbines, gebundeld in rij, evenwijdig aan de snelweg een aanvaardbare impact heeft op de bestaande open ruimte. Het landschappelijk waardevol gebied (overdruk op het gewestplan) situeert zich enkel ten Noorden van de snelweg. Het gebied ten zuiden van de snelweg heeft volgens het geldende gewestplan geen overdruk 'landschappelijk waardevol'. De snelweg geldt met andere woorden als zuidelijke begrenzing van het landschappelijk waardevol gebied. De windturbines accentueren deze bestaande begrenzing van het landschappelijk waardevol gebied. De plaatsing van de windturbines in het open gebied is omwille van bovenstaande redenen aanvaardbaar.

De Vlaamse overheid verleende in 2009 dus een stedenbouwkundige vergunning voor de eerste lijn van windmolens (met rode punt aangeduid) langsheen de E34 als bestaande lijninfrastructuur en dit ten einde de begrenzing van het landschappelijk waardevol agrarisch gebied (zoals blauw omlijnd) af te bakenen. De inplanting werd om deze reden aanvaardbaar geacht. (afbeelding)

...

De Vlaamse overheid benadrukte mbt. deze zone dat deze inplanting enkel en alleen in het open gebied aanvaardbaar was omdat de windmolens langsheen de autosnelweg werden ingeplant enerzijds en hierdoor de zuidelijke begrenzing vormen van het landschappelijk waardevol agrarisch gebied anderzijds.

De verwerende partij schendt het zorgvuldigheidsbeginsel en de formele motiveringsplicht zoals vereist conform art. 2 en 3 Formele Motiveringswet door op geen enkele manier te verwijzen naar de concrete inhoud van dit eerdere besluit en de ruimtelijke motieven hierin dewelke duidelijk aangeven dat enkel een inplanting vlak naast de autosnelweg mogelijk was. Dit is des te belangrijker i.c. aangezien het duidelijk is dat de Minister nu 'plotseling' een andere visie lijkt te hebben dan in 2009 omtrent de ontwikkelingen ter plaatse en de aansnijding van het open ruimte gebied ter plaatse. Er kan met andere woorden geen gewag gemaakt worden van gebeurlijk gewijzigde plaatselijke omstandigheden.

Volledigheidshalve wordt in dit kader nog verwezen naar het advies van de Vlaamse overheid in het kader van de opmaak van het gemeentelijk RUP zonevrije jeugd-en

sportinfrastructuur. In het advies gegeven omtrent de terreinen van **FC BROEKKANT** (stuk 7) werd erkend dat het voetbalterrein gelegen was 'te midden van de open ruimte'. Dit bevestigt ook de visie in het reeds aangehaalde besluit van 17 juli 2009.

De gewestelijk stedenbouwkundige ambtenaar benadrukte in het advies zeer duidelijk het openruimte karakter van het landschap en de noodzaak om deze openruimtefunctie ter plaatse te behouden en verder te realiseren.

Het bestreden besluit voorziet in een inplanting dewelke verder verwijderd is van de E34 zonder dat in de motieven van het bestreden besluit wordt gesteld waarom dit in afwijking van het besluit van 17 juli 2009 waarbij de eerste rij van windmolens werd vergund, nu wel mogelijk zou zijn? Verwerende partij verwijst nergens naar de ruimtelijke motieven van de vergunning voor deze windmolens van de eerste lijn, dewelke nochtans aangaven dat een inplanting verder verwijderd van de E34 niet mogelijk was omwille van de openheid van het landschap.

Geen enkele andere overheid geplaatst in dezelfde situatie zou op deze manier hebben gehandeld. Gelet op het bovenstaande dient te worden vastgesteld dat verwerende partij kennelijk onzorgvuldig heeft gehandeld.

Verwerende partij heeft hierdoor eveneens op onvolledige wijze de feitelijke en juridische motieven betrokken bij haar besluit zodat er geen sprake is van een afdoende motivering, en dus schending van de formele motiveringsplicht.

Enkel al om bovenstaande redenen is het eerste middel gegrond.

Louter volledigheidshalve geeft verzoekende partij hieronder nog verschillende tegenstrijdigheden aan in de motivering, evenals foutieve uitgangspunten in de motivering van de verenigbaarheid van het project waaruit de onzorgvuldige beoordeling van het project in het bestreden besluit bijkomend blijkt.

- In het bestreden besluit wordt op verschillende plaatsen gesteld dat een vergunning wordt verleend voor de inplanting van vijf nieuwe windturbines met een maximale hoogte van 180m (bv. p. 8 bovenaan, p. 9 midden, ...), terwijl op andere plaatsen wordt gesteld dat de windturbines daadwerkelijk 180m hoog zullen zijn (p. 14 boven, p. 15 midden, ...)(Dit is tegenstrijdig.)
- In de vergunning wordt gesteld dat de afstand van de tweede rij windmolens tov. de eerste rij is ingegeven door het maximaal rentabiliseren van de tweede rij (p. 14 bestreden besluit). Uiteraard dient het uitgangspunt van de inplanting van windturbines niet de maximalisatie van de rentabiliteit van de aanvraag te zijn. Het is duidelijk dat de inplanting van windturbines dichterbij de autosnelweg, evenals de windturbines gelegen in de eerste lijn, ruimtelijke veel minder schadelijk zal zijn. De tweede lijn wordt echter ingeplant op een afstand van 550m van de eerste lijn en dit omwille van maximalisatie van de rentabiliteit (winst). Het bestreden besluit stelt :

Overwegende dat het project de inplanting van vijf nieuwe windturbines beoogt met een tiphoogte van 180 m, nabij acht reeds gerealiseerde windturbines met een tiphoogte van 150 m; dat de acht reeds gerealiseerde windturbines zich bevinden in een eerste rij vlak bij de E34, dat de vijf windturbines die het voorwerp van de voorliggende aanvraag uitmaken, een

tweede rij betreffen op een afstand van circa 550 m van de eerste rij; dat deze afstand is ingegeven door het maximaal rentabiliseren van de tweede rij;

Dit is uiteraard geen correct ruimtelijke uitgangsprincipe.

- *In het bestreden besluit zelf wordt erkend dat er sprake is van een open landschap en wordt in dezelfde zin erkend dat er een ander (dus niet open) landschap zal worden gecreëerd. Het bestreden besluit stelt echter gratuite dat "dit een meerwaarde oplevert en positieve effecten in het licht stelt". Het bestreden besluit stelt:*

Overwegende dat in bepaalde omstandigheden echter een nieuw landschapsbeeld kan gecreëerd worden; dat dit een meerwaarde oplevert en de positieve effecten in het licht stelt; dat het meest opvallend de verticale verschijningsvorm is met tegenwoordig een eerder technologische en zelfs design uitstraling in het open landschap;

Vervolgens gaat het bestreden besluit verder en stelt dat grote windmolens "een gunstige visuele impact" zouden hebben. Het bestreden besluit motiveert met andere woorden dat zeer grote, en dus visueel zeer goed zichtbare windmolens, een positieve impact hebben op het open ruimte gebied ?? Verzoeker begrijpt dit niet. Deze motivering is ook tegenstrijdig, minstens niet afdoende.

Het bestreden besluit gaat verder en stelt op p. 17 dan weer dat er geen sprake is van een open landschap, doch wel van een relatief besloten landschap :

Overwegende dat uit de uitgevoerde analyse blijkt dat de directe impact van de windturbines een beperkte ruimtelijke impact heeft; dat tevens kan aangetoond worden dat de indirecte impact van de windturbines relatief beperkt blijft omwille van de ligging binnen een relatief besloten landschap; dat vele zichten op de windturbines worden ontnomen door de aanwezige opgaande beplanting (fruitbomen, laanbomen, bosjes, ...) of de verspreide bebouwing in het betrokken gebied;

Door dit relatief besloten landschap — het is hier dus plotseling geen open landschap meer — zou de impact van de windmolens op de omgeving beperkt zijn. Deze motivering is tegenstrijdig met het eerder aangehaalde open karakter van het gebied.

Uiteraard komt het Uw Raad niet toe om een eigen beoordeling te doen van de feiten, of de opportuniteit van de vergunningsaanvraag. Uw Raad kan echter wel vaststellen of verwerende partij op zorgvuldige wijze tot haar besluit is kunnen komen, dan wel of het bestreden besluit op een afdoende wijze werd gemotiveerd. Aangezien het bestreden besluit spreekt zichzelf inhoudelijk op verschillende punten tegenspreekt en dus niet consistent is, is er onmiskenbaar sprake van een schending van art. 2 en 3 van de Formele Motiveringswet.

...

De verwerende partij citeert relevante bepalingen en de memorie van toelichting bij het decreet van 8 december 2017 houdende wijziging van diverse bepalingen inzake ruimtelijke ordening, milieu en omgeving. Ze verwijst nog naar de rechtspraak van de Raad en citeert de overwegingen

in de bestreden beslissing waarin volgens haar de bestaande toestand, alsook het effect van de aangevraagde windturbines op die bestaande toestand, wordt beschreven en beoordeeld. Ze stelt dat er voldaan is aan de toets op de schoonheidswaarde van het gebied en er niet aan de esthetische toets wordt voorbijgaan. Verder citeert ze overwegingen uit de lokalisatienota en besluit dat de nota deel uitmaakt van het administratief dossier. Tot slot werpt ze op dat de verzoekende partij nergens verduidelijkt waarom artikel 3 van het besluit van de Vlaamse regering van 11 april 2008 tot vaststelling van nadere regels met betrekking tot de vorm en de inhoud van de ruimtelijke uitvoeringsplannen zou zijn geschonden.

De tussenkomenende partij sluit zich volledig aan bij de argumentatie van de verwerende partij in de antwoordnota.

De verzoekende partij dupliceert:

“ ...

Uw Raad stelde in een arrest van 7 augustus 2018, nr. RvVb/A/1718/1160 nog vast dat de inplanting dieper in een openruimtegebied an sich moet worden gemotiveerd en men niet zomaar kan verwijzen naar constructies die aan de rand van het openruimte gebied worden ingeplant. In het arrest van de RAad was er zelf maar sprake van de inplanting van een zendmast op 23 m in het openruimtegebied waar middels de bestreden beslissing een volledige tweede lijn met windmolens wordt ingeplant op circa 550m van de eerste lijn :

Geenszins te vergelijken met de gevraagde pyloon. Bovendien wordt de pyloon 23 meter achter de achterste gebouwen en dieper in het openruimtegebied ingeplant. De verwerende partij kon in die optiek dan ook niet op goede gronden naar het bestaande serrebedrijf verwijzen om te oordelen dat de impact van de pyloon slechts ruimtelijk beperkt is.

Verwerende partij stelt dat zij geenszins gebonden zijn door voorgaande besluiten omtrent de projectzone en dit omdat deze dateren van enkele jaren geleden. Deze visie kan uiteraard niet worden gevolgd. Het is zeer duidelijk dat er betreffende deze projectzone een zeer duidelijk beleid werd gevoerd waarbij de openruimte gelegen ten noorden van de autosnelweg dient te worden gevrijwaard. Deze visie werd zowel op gemeentelijk als op gewestelijk niveau aangehouden. Meer nog, deze ruimtelijke visie werd ook verankerd in de vergunning van 2009 dewelke werd afgeleverd voor de eerste lijn windmolens.

...

In geval van kennelijke onredelijkheid kan Uw Raad eveneens tussenkomen in de beoordeling van de goede ruimtelijke ordening. Dit gebeurde recent nog in arrest van 11 september 2018, nr. RvVb/A/1819/0036 :

...”

Beoordeling door de Raad

1.

In het eerste middel bekritiseert de verzoekende partij in essentie dat drie van de vijf windturbines in het landschappelijk waardevol agrarisch gebied worden ingeplant en de verwerende partij de impact ervan op de schoonheidswaarde van het landschap niet heeft onderzocht.

In het tweede middel stelt de verzoekende partij enerzijds dat de verwerende partij in de bestreden beslissing geen rekening heeft gehouden met de ruimtelijke motieven van een eerdere vergunningsbeslissing van 17 juli 2009, die aangaven dat een inplanting van windturbines verder verwijderd van de E34 niet mogelijk was omwille van de openheid van het landschap. Anderzijds

betoogt de verzoekende partij dat de bestreden beslissing op verschillende punten tegenstrijdige motieven bevat en foutieve uitgangspunten.

2.

De exceptie van de verwerende partij dat de verzoekende partij in het eerste middel niet uiteenzet waarom het het besluit van de Vlaamse regering van 11 april 2008 tot vaststelling van de nadere regels met betrekking tot de vorm en de inhoud van de ruimtelijke uitvoeringsplannen (hierna: Typevoorschriftenbesluit) is geschonden, kan niet worden aangenomen. Uit de uiteenzettingen in het eerste middel blijkt voldoende duidelijk dat wordt aangevoerd dat de verwerende partij de afwijkingsmogelijkheid van artikel 4.4.9 VCRO en dus het daaraan gekoppelde Typenvoorschriftenbesluit niet zorgvuldig heeft toegepast.

3.

Het wordt niet betwist dat de windturbines WT03, WT04 en WT05 worden ingeplant in landschappelijk waardevol agrarisch gebied waar de voorschriften gelden zoals geformuleerd in de artikelen 11.4.1 en 15.4.6.1 van het Inrichtingsbesluit.

Artikel 11.4.1 van het Inrichtingsbesluit bepaalt het volgende:

“De agrarische gebieden zijn bestemd voor de landbouw in de ruime zin. Behoudens bijzondere bepalingen mogen de agrarische gebieden enkel bevatten de voor het bedrijf noodzakelijke gebouwen, de woning van de exploitanten, benevens verblijfgelegenheid voor zover deze een integrerend deel van een leefbaar bedrijf uitmaakt, en eveneens para-agrarische bedrijven.”

Artikel 15.4.6.1 van het Inrichtingsbesluit luidt als volgt:

“De landschappelijke waardevolle gebieden zijn gebieden waarvoor bepaalde beperkingen gelden met het doel het landschap te beschermen of aan landschapsontwikkeling te doen. In deze gebieden mogen alle handelingen en werken worden uitgevoerd die overeenstemmen met de in grondkleur aangegeven bestemming, voor zover zij de schoonheidswaarde van het landschap niet in gevaar brengen.”

Artikel 5.7.1, §1 VCRO, ingevoegd door artikel 94 van het decreet van 8 december 2017 houdende wijziging van diverse bepalingen inzake ruimtelijke ordening, milieu en omgeving, bepaalt:

“§ 1. Het voorschrift, vermeld in artikel 15, 4.6.1, van het koninklijk besluit van 28 december 1972 betreffende de inrichting en de toepassing van de ontwerp-gewestplannen en gewestplannen, wordt toegepast als volgt. In deze gebieden mogen alle handelingen en werken worden uitgevoerd die overeenstemmen met de in grondkleur aangegeven bestemming, evenals handelingen en werken die de landschapsontwikkeling of -opbouw tot doel hebben.

Bij de beoordeling van vergunningsaanvragen wordt rekening gehouden met de actueel in het gebied aanwezige karakteristieke landschapselementen en landschapsopbouw. In deze gebieden mogen slechts handelingen en werken worden uitgevoerd in zoverre op basis van een afweging wordt aangetoond dat het aangevraagde landschappelijk inpasbaar is in het gebied. Deze afweging kan een beschrijving van maatregelen bevatten ter bevordering van de landschapsintegratie, in voorkomend geval met betrekking tot de inplanting, gabariet, architectuur, aard van de gebruikte materialen en landschapsinkleding en kan eveneens rekening houden met de landschapskenmerken uit de vastgestelde landschapsatlas, vermeld in artikel 4.1.1 van het Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013

en de mate waarin het landschap gekenmerkt wordt door de aanwezigheid van clusters van bedrijfscomplexen of verspreide bebouwing of de aanwezigheid van lijninfrastructuur.”

Uit de artikelen 11.4.1 en 15.4.6.1 van het Inrichtingsbesluit volgt dat de toelaatbaarheid van bouwwerken in landschappelijk waardevol agrarisch gebied op grond van een tweevoudig criterium moet worden getoetst, namelijk enerzijds een planologisch criterium, hetwelk veronderstelt dat de vergunningverlenende overheid nagaat of de te vergunnen werken in overeenstemming zijn met de agrarische bestemming, en anderzijds een esthetisch criterium, hetwelk inhoudt dat de bedoelde werken verenigbaar moeten zijn met de eisen ter vrijwaring van het waardevol karakter van het agrarisch landschap.

2.

De bestreden beslissing steunt op overwegingen dat artikel 4.4.9 VCRO toelaat dat voor windturbines in agrarisch en landschappelijk waardevol agrarisch gebied afgeweken wordt van de stedenbouwkundige voorschriften.

Artikel 4.4.9 VCRO bepaalt:

§1 Het vergunningverlenende bestuursorgaan mag bij het verlenen van een omgevingsvergunning voor stedenbouwkundige handelingen voor windturbines en windturbineparken, alsook voor andere installaties voor de productie van energie of energierecuperatie in een gebied dat sorteert onder de voorschriften van een gewestplan, afwijken van de bestemmingsvoorschriften, indien het aangevraagde kan worden vergund op grond van de voor de vergelijkbare categorie of subcategorie van gebiedsaanduiding bepaalde standaardtypebepalingen, vermeld in de bijlage bij het besluit van de Vlaamse Regering van 11 april 2008 tot vaststelling van nadere regels met betrekking tot de vorm en de inhoud van de ruimtelijke uitvoeringsplannen, zoals de tekst ervan is vastgesteld bij het besluit van 11 april 2008

Het eerste lid laat geen afwijkingen toe op de voorschriften van het gewestplan die betrekking hebben op de inrichting en het beheer van het gebied.

§ 2. Voor de toepassing van § 1, eerste lid, geldt dat een bestemmingsvoorschrift van een gewestplan alleszins vergelijkbaar is met een categorie of subcategorie van gebiedsaanduiding, indien deze concordantie vermeld wordt in de tabel, opgenomen in artikel 7.4.13, eerste lid, of in de concordantielijst, bepaald krachtens voornoemd artikel 7.4.13, tweede lid.

De Vlaamse Regering kan die concordanties verfijnen en bepalen voor welke bestemmingsvoorschriften van de gewestplannen geen vergelijkbare categorie of subcategorie van gebiedsaanduiding bestaat”.

Volgens de tabel opgenomen in artikel 7.4.13, eerste lid, VCRO concordeert het bestemmingsvoorschrift “Agrarische gebieden” met de (sub)categorie van gebiedsaanduiding “Landbouw”. De standaardtypebepaling voor “Agrarisch gebied” in de categorie van gebiedsaanduiding “Landbouw” is opgenomen in artikel 4.1 van de bijlage bij het typevoorschriftenbesluit, en luidt onder meer als volgt:

“Het gebied is bestemd voor de beroepslandbouw.

Alle werken, handelingen en wijzigingen die nodig of nuttig zijn voor de landbouwbedrijfsvoering van landbouwbedrijven zijn toegelaten.

Een landbouwbedrijfszetel mag alleen de noodzakelijke bedrijfsgebouwen en de woning van de exploitanten bevatten, alsook verblijfsgellegenheid, verwerkende en dienstverlenende activiteiten voor zover die een integrerend deel van het bedrijf uitmaken.

...

Voor zover ze door hun beperkte impact de realisatie van de algemene bestemming niet in het gedrang brengen, zijn de volgende werken, handelingen en wijzigingen eveneens toegelaten:

...

- het aanbrengen van windturbines en windturbineparken, alsook andere installaties voor de productie van (hernieuwbare) energie of energierecuperatie. De mogelijke effecten van de inplanting ten aanzien van efficiënt bodemgebruik, eventuele verstoring van de uitbating(smogelijkheden) en landschappelijke kwaliteiten dienen in een lokalisatienota te worden beschreven en geëvalueerd”.

Het wordt niet betwist dat het, in beginsel, met toepassing van artikel 4.4.9 VCRO, niet is uitgesloten om windturbines te vergunnen in landschappelijk waardevolle agrarische gebieden. Evenmin wordt betwist dat de vergunningverlenende overheid er toe gehouden is een toets op de schoonheidswaarde van het gebied uit te voeren, hetgeen inhoudt dat in de bestreden beslissing de bestaande toestand, alsook het effect van de aangevraagde inrichting op die bestaande toestand, wordt beschreven en beoordeeld. Het is daarbij in wezen zonder belang of dit dient te gebeuren op grond van 15.4.6.1 van het Inrichtingsbesluit, dan wel op grond van artikel 4.1 van de bijlage bij het Typevoorschriftenbesluit. (R.v.St., nr. 231.520 van 11 juni 2015)

Het komt aan de vergunningverlenende overheid toe om te beoordelen of een aanvraag bestaanbaar is met de schoonheidswaarde van het gebied. De Raad is enkel bevoegd tot het toetsen van de wettigheid van de bestreden beslissing en kan zijn oordeel niet in de plaats stellen van het oordeel van de vergunningverlenende overheid. Hij kan in de uitoefening van het hem opgedragen wettigheidstoezicht wel nagaan of de vergunningverlenende overheid de haar toegekende beoordelingsbevoegdheid naar behoren heeft uitgeoefend, met name of ze is uitgegaan van de juiste feitelijke gegevens, of ze die correct heeft beoordeeld en of ze op grond daarvan in redelijkheid tot haar besluit is kunnen komen.

3.

De bestreden beslissing is een ongestructureerde en daarom niet gemakkelijk leesbare beslissing. Ze bevat geen onmiddellijk identificeerbare titel of passus over de beoordeling van de schoonheidswaarde van het landschap op grond van artikel 15.4.6.1 van het Inrichtingsbesluit of op grond van artikel 4.1 van de bijlage bij het Typevoorschriftenbesluit.

De achtereenvolgende overwegingen in de bestreden beslissing over de voorschriften van het gewestplan en artikel 4.4.9 VCRO (pagina 12-13) bevatten enkel een beoordeling “*dat uit de lokalisatie kan worden besloten dat de aanwezigheid van de windturbines de agrarische activiteiten niet hypothekeert*” en dat artikel 4.4.9 VCRO bijgevolg toelaat dat voor windturbines in agrarisch en landschappelijk waardevol agrarisch gebied afgeweken wordt van de stedenbouwkundige voorschriften, zonder enige afweging of onderzoek met betrekking tot de schoonheidswaarde van het landschap.

Indien enkel rekening gehouden wordt met deze passussen in de bestreden beslissing, dan moet de verzoekende partij gevolgd worden dat de verwerende partij bij de toepassing van artikel 4.4.9 VCRO geen toets op de schoonheidswaarde van het gebied heeft uitgevoerd.

De verwerende partij citeert in antwoordnota uitvoerig uit overwegingen die in de bestreden beslissing zijn opgenomen na de vaststelling dat aan artikel 4.4.9 VCRO is voldaan en deel uitmaken van de beoordeling over de verenigbaarheid van de aanvraag met de goede ruimtelijke ordening. Alhoewel een toets van de schoonheidswaarde van het gebied verschilt van een beoordeling van de overeenstemming met een goede ruimtelijke ordening zoals bepaald in artikel 4.3.1, §2 VCRO, belet dit niet dat moet onderzocht worden of de verwerende partij kan gevolgd worden dat de toets van de schoonheidswaarde is opgenomen in de overwegingen die ze aanhaalt. Aangezien die overwegingen evenwel geen deel uitmaken van de toepassing van artikel 4.4.9 VCRO, maar integendeel zijn opgenomen onder de overwegingen die betrekking hebben op artikel 4.3.1, § 2 VCRO, kan het de verzoekende partij in elk geval niet kwalijk genomen worden dat zij in het eerste middel ervan uitgaat dat de bestreden beslissing geen beoordeling bevat van de schoonheidswaarde van het landschap op grond van artikel 15.4.6.1 van het Inrichtingsbesluit of op grond van artikel 4.1 van de bijlage bij het Typevoorschriftenbesluit en enkel in het tweede middel vervolgens een aantal overwegingen met betrekking tot het landschap bekritiseert.

4.

De bestreden beslissing bevat, zoals de verwerende partij aanhaalt, inderdaad overwegingen die ingaan op de landschappelijke kwaliteiten van de omgeving en de inplanting van de windturbines daarin. De mogelijk – mogelijk, aangezien de overwegingen slechts uiteindelijk tot de conclusie leiden dat de aanvraag in overeenstemming is met de goede ruimtelijke ordening – relevante overwegingen zijn:

- dat de opstelling van de windturbines aansluit bij de autosnelweg E34 die als structurerende lijninfrastructuur reeds een determinerende invloed uitoefent op het landschap;
- dat de gekozen inplantingslocaties zorgen voor een minimale aantasting van de open ruimte en een maximale benutting van de beschikbare ruimte in het landbouwgebied;
- dat het *in casu* een landschap betreft dat niet meer gaaf is en geen historische landschappelijke waardevolle relictten bevat;
- dat er zich in de zone van de windturbines verschillende kleine vlak- en lijnvormige, opgaande kleine landschapselementen bevinden die vergezichten in het landschap beperken; dat bij de inplanting van de windturbines hiermee rekening werd gehouden, meer bepaald wordt het grootste vlakvormige element ter hoogte van de Broekstraat gevrijwaard en wordt hier geen windturbine ingeplant; dat er zich ten noorden van de E34 tussen de afritten 25 en 26 enerzijds en de N118 en de N18 anderzijds geen relictzones of lijn- en puntrelictten van traditionele landschappen bevinden; dat de bestaande landschapsstructurerende elementen worden behouden;
- dat door het voorzien van een tweede lijn windturbines er een nieuw landschap gecreëerd wordt, zonder dat de bestaande specifieke landschappelijke (esthetische) en ecologische elementen worden vernietigd of dat bepaalde ruimtelijke ontwikkelingen en opties worden uitgesloten;
- dat het gebied doorkruist wordt door de Wamp, een zijrivier van de Kleine Nete; dat dit een structurerend landschapselement is waaraan geen wijzigingen worden aangebracht, noch wordt er geraakt aan de opgaande vlak- en lijnvormige kleine landschapselementen in het betrokken gebied; dat de ecologische stapstenen in het landschap en verbindende elementen bewaard blijven en dat de ecologische samenhang niet wordt aangetast;
- dat uit de uitgevoerde analyse blijkt dat de directe impact van de windturbines een beperkte ruimtelijke impact heeft; dat tevens kan aangetoond worden dat de indirecte impact van de windturbines relatief beperkt blijft omwille van de ligging binnen een relatief besloten landschap; dat vele zichten op de windturbines worden ontnomen door de aanwezige opgaande beplanting (fruitbomen, laanbomen, bosjes, ...) of de verspreide bebouwing in het betrokken gebied.

In de mate dat wordt gemotiveerd dat de inplanting van de aangevraagde windturbines aansluit bij de E34, moet vastgesteld worden dat windturbines worden ingeplant op ongeveer 550 meter van de lijnopstelling van de bestaande windturbines nabij de E34 en derhalve op minstens deze afstand ten aanzien van de E34.

De motieven dat het gebied geen historische landschappelijke waardevolle relictten bevat, belet niet dat drie van de aangevraagde windturbines gelegen zijn in landschappelijk waardevol agrarisch gebied, dat derhalve als waardevol moet worden beschouwd en beschermd.

Het blijkt niet waarop de verwerende partij precies steunt om te stellen dat het landschap niet meer gaaf is en beschouwd moet worden als “*relatief besloten*”. Zelfs indien de lokalisatienota op dat punt verduidelijking zou kunnen brengen, blijkt niet uit welke passussen en bovendien maakt deze nota geen deel uit van de bestreden beslissing. Het is evenmin duidelijk hoe het “*relatief gesloten*” zijn van een landschap er de verwerende partij kan toe brengen om te besluiten dat de schoonheidswaarde van het bestaande landschap geen inplanting van windturbines belet. De schoonheidswaarde van een landschap kan immers enerzijds niet herleid worden tot visuele vergezichten, en anderzijds kan bezwaarlijk ontkend worden dat windturbines omwille van de hoogte zelfs in een “*relatief besloten*” landschap een significante impact kunnen hebben.

De motieven dat niet wordt geraakt aan de opgaande vlak- en lijnvormige kleine landschapselementen en dat de ecologische stapstenen in het landschap en verbindende elementen bewaard blijven, volstaan niet om te besluiten dat het aangevraagde bestaanbaar is met de schoonheidswaarde van het bestaande landschap.

De overwegingen dat met de aangevraagde windturbines een nieuw landschap wordt gecreëerd, kan evenmin een verantwoording inhouden om voorbij te gaan aan de bestaande schoonheidswaarde van het landschap.

De conclusie van het voorgaande is dat de aangehaalde overwegingen niet kunnen volstaan als een concrete beoordeling van de kenmerken van het aangevraagde en van de inplantingsplaats in het als landschappelijk waardevol aangewezen gebied.

Aan de voorgaande conclusie wordt geen afbreuk gedaan door de algemene overwegingen in de bestreden beslissing dat windturbines in bepaalde omstandigheden een nieuw landschapsbeeld kunnen creëren en een technologische en zelfs design uitstraling kunnen geven in een open landschap, dat bepaalde types van windturbines de visuele impact en rustverstoring laag houden en dat grote windturbines en een lage rotatiesnelheid een gunstige visuele impact hebben. Deze overwegingen kunnen in redelijkheid niet tot de conclusie leiden dat de aangevraagde windturbines de schoonheidswaarde van het betrokken landschap niet in gevaar brengen. Het aangevraagde omvat overigens niet enkel de windturbines, maar ook de toegangswegen en elektriciteitscabines die dienen betrokken te worden bij de beoordeling van de schoonheidswaarde van het landschap.

5.

Het eerste en tweede middel zijn in de aangegeven mate gegrond.

B. Derde middel

Standpunt van de partijen

In het derde middel voert de verzoekende partij de schending aan van de artikelen 11.4.1 en 15.4.6 van het koninklijk besluit van 28 december 1972 betreffende de inrichting en de toepassing van de ontwerp-gewestplannen en de gewestplannen, van het gewestplan Turnhout zoals vastgesteld met het koninklijk besluit van 29 september 1977, artikel 4.4.9 VCRO “en de daarin voorziene standaardtypebepalingen”, van artikel 4.3.1, §1, eerste lid, 1°, b) VCRO, van artikel 4.3.1, §2 VCRO, van artikel 1.1.4 VCRO, van artikel 5.3.1 DABM, van 1.1.4 VCRO, van de artikelen 2 en 3 van de wet van 29 juli 1991 betreffende de formele motivering van bestuurshandelingen en van het zorgvuldigheidsbeginsel en het motiveringsbeginsel als algemene beginselen van behoorlijk bestuur.

Ze zet uiteen:

“ ...

Terwijl de aanvraag voorziet in een niet-exhaustieve lijst van windturbinetypes dewelke zouden kunnen worden opgericht waardoor geen beoordeling ten gronde mogelijk is van de vergunningsaanvraag;

Terwijl de aanvrager bij uitvoering van de vergunning ook gebruik kan maken van andere windturbinetypes die niet het voorwerp uitmaken van de aanvraag;

Terwijl in de gevoegde studies (geluid, slagschaduw, ...) geen onderzoek is gebeurd van de impact van alle zeven weergegeven windturbinetypes, laat staan van de mogelijk andere types die de aanvrager zou kunnen hanteren;

Terwijl het nochtans noodzakelijk is dat de vergunningverlenende overheid over voldoende concrete informatie beschikt om een correcte beoordeling te doen van de vergunningsaanvraag;

Terwijl zonder concrete informatie noch de stedenbouwkundige bestaanbaarheid en verenigbaarheid van het project, noch de beperking van de hinder op mens en leefmilieu tot een aanvaardbaar niveau kan worden onderzocht, laat staan gegarandeerd.

Terwijl van een zorgvuldig handelende overheid kan verwacht worden dat deze enkel uitspraak doet omtrent volledige aanvragen dewelke daadwerkelijk ten gronde kunnen worden beoordeeld.

Terwijl het verlenen van een vergunning zonder duidelijk voorwerp in strijd is met het rechtszekerheidsbeginsel;

...

Toelichting bij het middel

...

Zoals aangehaald voorziet de vergunningsaanvraag niet in één welbepaald type van windturbine, doch wordt een niet-exhaustieve lijst bezorgd van zeven windturbinetypes dewelke de exploitant zou kunnen oprichten en exploiteren. Het betreft volgens de bestreden beslissing volgende types :

...

In het bestreden besluit worden deze zeven types omschreven met de volgende kenmerken:

Overwegende dat de belangrijkste kenmerken van de turbines de volgende zijn:

- vermogen per windturbine: maximaal 3,4 MW;
- rotordiameter windturbines: maximaal 110 m;

- tiphoogte: maximum 180 m;
- sturing en regeling: pitch/variabel toerental;

De verschillen tussen deze windturbinetypes zijn **allesbehalve marginaal**.

Zo is de **hubhoogte** of ashoogte van de hoogste windmolen 125m en de laagste slechts 90m. Dit is een verschil van opnieuw maar liefst 35m!

De **tiphoogte** van de hoogste windmolen is 180m en de tiphoogte van de laagste is 145m.

Dit is een verschil van 35m!

Het verschil in **rotordiameter** tussen de grootste en kleinste bedraagt maar liefst 10m! (afbeelding)

...

De verschillen tussen deze verschillende types van windmolens zijn visueel duidelijk merkbaar zodat o.m. de ruimtelijke impact ervan zeer verschillend zal zijn. Het is voor verzoeker nu niet duidelijk welke windturbine er op het perceel zal worden opgericht en welke concrete hinder deze zal veroorzaken. Het is voor verzoeker niet mogelijk om de exacte gevolgen van de bestreden beslissing in te schatten waardoor er sprake is van een schending van het aangehaalde rechtszekerheidsbeginsel.

Daarbij dient te worden opgemerkt dat de lijst van het type te gebruiken windmolen die wordt gebruikt in de aanvraag een **niet-exhaustieve lijst**. In het bestreden besluit wordt vergunning verleend voor het plaatsen van vijf windmolens en dit op basis van deze niet-exhaustieve lijst. Dit impliceert met andere woorden dat de aanvrager zelfs andere types zou kunnen toevoegen dewelke volgens hem voldoen aan de belangrijkste kenmerken van de zeven types zoals hierboven aangehaald. Dit is zonder enige discussie een vrijbrief voor de aanvrager.

Daarbij dient te worden opgemerkt dat de bestreden beslissing op deze manier geen enkele correcte afweging heeft kunnen doen van de reële impact van de vijf windturbines zoals vergund (aangezien er ook andere types dan opgesomd mogen worden geplaatst indien deze volgens de aanvrager zouden voldoen aan de hierboven aangehaalde kenmerken). Deze kenmerken staat echter niet stil bij de geluidsproductie van de windmolens. Deze kenmerken staan echter niet stil bij de slagschaduw dewelke wordt gecreëerd door het type windmolen, ...

Daarbij dient te worden opgemerkt dat de uitgevoerde geluidsstudie enkel en alleen werd gebaseerd op de windturbine van het type VESTAS V110 (en dus niet voor de overige 6 types (zie stuk 11 — geluidsstudie 27 april 2016 p. 41 onderaan). Er wordt geen berekening gedaan met de andere types. Er werd dus geen berekening gedaan voor alle aangegeven types. Volledigheidshalve wordt opgemerkt dat dit ook niet kan aangezien de vergunning toestaat dat de aanvrager nog andere — niet vernoemde types — toevoegt aangezien werd gewerkt, en vergund, met een niet-exhaustieve lijst van te hanteren types. Uit de berekening met het type VESTAS V110 blijkt dat er voor wat betreft de uitgevoerde metingen in de avond en nachtperiode verschillende overschrijdingen zijn van de richtwaarden inzake geluid (p. 11 bestreden besluit). Dit geldt dus enkel voor de VESTAS V110. Het bestreden besluit stelt nergens hoe de andere types zich qua geluid verhouden tot het type VESTAS V110. Door dit niet in concreto te onderzoeken is er sprake van een schending van het zorgvuldigheidsbeginsel.

Het bestreden besluit gaat vervolgens verder en stelt dat zowel het specifiek geluid van de vijf windturbines bekeken werd, als het cumulatief effect met de reeds aanwezige acht turbines. Dit is niet correct aangezien het specifiek geluid van de windturbines niet werd gemeten. Enkel het geluid van het type VESTAS V 110 werd gemeten, doch er werd vergunning verleend waarbij aan de aanvrager de mogelijkheid werd gegeven om eender welk type van windturbine te voorzien indien aan de hierboven aangehaalde kenmerken (waar niet wordt gesproken over geluid) wordt voldaan.

De geluidsstudie vormt maw. een onvoldoende basis om een beoordeling te doen van de daadwerkelijke impact van de windturbine die zal worden geplaatst. Uiteraard is het aanvragen van een vergunning volledig zinloos indien het reeds voldoende zou zijn als de aanvrager gewoon erkent dat hij de regelgeving wel zal naleven en de vergunning dit bevestigt, zonder echter te weten wat er nu juist wordt gebouwd, laat staan wat de concrete impact ervan zal zijn om de omgeving. Dit vormt een manifeste schending van het rechtszekerheidsbeginsel.

Daarbij dient te worden opgemerkt dat de uitgevoerde slagschaduwstudie (stuk 12) evenmin werd uitgevoerd voor alle types van windturbines. Ook hier werd enkel gewerkt met het type VESTAS V110. Hierdoor is er evenmin een correct en volledig zicht op de daadwerkelijke slagschaduwhinder die zal worden veroorzaakt op de omgeving. Nochtans beschikte men over de mogelijkheid om in het gehanteerde softwareprogramma eenvoudigweg een berekening te doen voor alle type windmolens die men had voorzien.

Dit is echter niet gebeurd.

Door op deze wijze te beslissen, m.n. door te werken met een niet-exhaustieve lijst enerzijds en te werken met windturbintetypes met enorme verschillen o.m. in afmetingen anderzijds, kon de Minister geen correcte beoordeling doen van de verenigbaarheid van de aanvraag met de goede ruimtelijke ordening (art. 4.3.1, §1, 1°, b) VCRO) aangezien conform art. 4.3.1, §2 VCRO hiervoor eveneens rekening dient te worden gehouden met het hinderaspect, waaronder geluidshinder en slagschaduw, ..., noch kon de Minister een afdoende beoordeling doen van de bestaanbaarheid van het project met de van toepassing zijnde gewestplanvoorschriften (art. 4.3.1, §1, 1°, a) VCRO).

Gelet op het bovenstaande kon evenmin een afdoende beoordeling ten gronde gebeuren van de aanvraag van de ingedeelde inrichting en meer bepaald of de hinder van de aanvraag voor mens en het milieu tot een aanvaardbaar niveau kan worden gebracht zoals vereist conform art. 5.3.1 van het decreet algemene bepalingen milieubeleid van 5 april 1995. Art. 5.3.1 DABM betreft de opvolger van art. 30bis, §1 VLAREM I hetwelk stelde :

Een vergunning kan worden verleend wanneer deze voorwaarden bevat welke garanderen dat de inrichting voldoet aan de eisen die door dit reglement en titel II van het VLAREM zijn gesteld. De vergunning wordt geweigerd wanneer dat niet het geval is".

De Raad van State kwalificeerde deze bepaling reeds als één van de fundamentele doelstellingen van de milieuvergunningsplicht, m.n. de plicht die op de bevoegde overheid rust om na te gaan of de aan de vergunningsplicht onderworpen activiteiten, die in principe verboden zijn, kunnen plaatsvinden in omstandigheden die vanuit oogpunt van de bescherming van de mensen en het leefmilieu aanvaardbaar of toelaatbaar zijn.

De verwerende partij kon onmogelijk een correcte en zorgvuldige beoordeling ten gronde uitvoeren en garanderen dat de risico's voor mens en leefmilieu tot een aanvaardbaar risico

zouden worden beperkt, hetwelk onmiskenbaar als een schending van het zorgvuldigheidsbeginsel en formele motiveringsplicht kan worden beschouwd, zeker aangezien deze beoordeling als één van de fundamentele doelstellingen van de milieuvergunningsplicht kan worden beschouwd.

...

De verwerende partij repliceert:

“ ...

De verzoekende partij stelt ten onrechte dat er 7 voorgestelde types zijn. De lijst van 7 mogelijke windturbines zijn voorbeelden van turbines die passen binnen de vooropgestelde specificaties.

Voor de aanvraag zelf wordt uitgegaan van maximale afmetingen.

Er wordt immers nooit een omgevingsvergunning afgeleverd voor een welbepaald type of merk van turbine. Dit zou trouwens meebrengen dat de overheid een commerciële keuze moet maken, wat geenszins mogelijk is.

De bestreden beslissing stelt op pagina 7 en 8 :

...

Op pagina 9 luidt dit :

...

Dit alles komt ook duidelijk in de lokalisatienota terug (p. 16-17), waarbij wordt bevestigd :

“De initiatiefnemer doet op vandaag geen uitspraak over het type turbine. De initiatiefnemer maakt zich sterk dat de afmetingen en specificaties qua impact van de uiteindelijk gekozen windturbine inferieur zullen zijn aan die van de hieronder beschreven types, die ook in de studies werden gehanteerd. Een niet exhaustieve lijst van windturbines die passen binnen deze specificatie is terug te vinden in de onderstaande tabel.” (eigen aanduiding)

En verder op pagina 22 bij de technische beschrijving van het project:

...

Hieruit blijkt dat de vergunning wordt verleend voor het type langzaam draaiende driewiekers op buisvormige pylonen. Men is uitgegaan van het grootste type zodat ook steeds is uitgegaan van de maximale hinder.

De initiatiefnemer maakt zich sterk dat de afmetingen en specificaties qua impact van de uiteindelijk gekozen windturbine inferieur zullen zijn aan die van de beschreven types, die ook in de studies werden gehanteerd.

Nu de maximale afmetingen en het uitzicht van de turbines evenals het maximaal vermogen vastligt, en de vergunningverlenende overheid bij de beoordeling van o.a. geluidshinder en slagschaduw hinder is uitgegaan van het meest hinderlijke type van turbine, kunnen de verzoekende partijen niet bijgetreden worden waar zij menen dat de verwerende partij geen concreet onderzoek kon doen naar de verenigbaarheid van de aanvraag met de overdruk landschappelijk waardevol agrarisch gebied en de verenigbaarheid met de goede ruimtelijke ordening.

In de aanvraag worden de maximale ashoogte, maximale rotordiameter en het maximaal nominaal vermogen opgegeven, zodat de verwerende partij over de nodige gegevens

beschikte om de impact van de turbines in het licht van de goede ruimtelijke ordening te beoordelen (cfr. RvVb/A/1617/0961 van 20 juni 2017; RvvB 24 april 2018, RvVb/A/1718/0791).

Specifiek wat het geluid betreft, stelt de verzoekende partij dat de geluidsstudie enkel is gebaseerd op de windturbine van het type Vestas V110 en geen berekening voor de andere types werd gedaan.

De lokalisatienota stelt op pagina 91 :

“Om het specifiek geluid te berekenen van de 5 nieuwe windturbines met het immi-model, werd gebruik gemaakt van een windturbintype met een vermogen van 2,0 MW, een hubhoogte van 125 m en een geluidsvermogen van 107,6 dB(A). Er wordt steeds gerekend met het brongeluid bij 95 % van het nominale vermogen van de windturbine. Het betreft een worst-case windturbine.” (eigen aanduiding)

De geluidshinder werd beoordeeld aan de hand van het luidste type van windturbine, er werd een worst-case inschatting gedaan.

In de slagschaduwstudie werd eveneens met het type Vestas V110 gewerkt. Dit is de windturbine met de hoogste hubhoogte, hoogste tiphoogte en grootste diameter. Indien uiteindelijk voor een andere type zou worden gekozen zal de slagschaduw in ieder geval minder zijn.

Het is geenszins duidelijk welke hinder en dus welk belang de verzoekende partij bij deze opmerkingen menen te kunnen aanvoeren.

*Er kan in ieder geval niet worden gesteld dat er niet kon worden onderzocht of de hinder van de aanvraag tot een aanvaardbaar niveau kon worden gebracht, nu enerzijds een worst-case inschatting van het geluid werd gemaakt en anderzijds de slagschaduw aan de hand van de grootste en hoogste turbine, met de ruimste diameter gebeurde.
...*

De tussenkommende partij stelt:

*“ ...
Tussenkommende Partij verwijst naar de antwoordnota Verwerende Partij en sluit zich hier integraal bij aan.*

Het opnemen van maximale afmetingen en een maximaal vermogen waarbij wordt rekening gehouden met een worst case wat de potentiële hinderaspecten betreft, vormt een voldoende specifieke omschrijving van het voorwerp van de aanvraag en laat een in concreto beoordeling toe, zoals opgenomen in de Bestreden Beslissing.

In de Lokalisatienota dewelke deel uitmaakt van het aanvraagdossier wordt als volgt toegelicht met betrekking tot de keuze voor het opnemen van maximale afmetingen en een maximaal vermogen van de windturbines in combinatie met een worst case inschatting van potentiële hinderaspecten:

Op p. 16:

“De initiatiefnemer doet op vandaag geen uitspraak over het type turbine. De initiatiefnemer maakt zich sterk dat de afmetingen en specificaties qua impact van de uiteindelijke gekozen windturbine inferieur zullen zijn aan die van de hieronder beschreven types, die ook in de studies werden gehanteerd. Een niet exhaustieve lijst van windturbines die passen binnen deze specificatie is terug te vinden in de onderstaande tabel.”

Op p. 22:

“De initiatiefnemer doet op vandaag geen definitieve uitspraak over het windturbinetype. In praktijk zal de initiatiefnemer pas na een prijsvraag beslissen welk type windturbine er zal opgericht worden. Aangezien een prijsvraag niet te verantwoorden is, vooraleer er zekerheid bestaat over het verwerven van een omgevingsvergunning, wordt dit dossier verder opgemaakt op basis van de mogelijk maximale afmetingen van de windturbine.”

Verder wordt in de lokalisatienota verduidelijkt dat wordt rekening gehouden met een worst-case scenario:

Op p. 91:

“Er wordt steeds gerekend met het brongeluid bij 95 % van het nominale vermogen van de windturbine. Het betreft een worst-case windturbine.”

Op p. 139:

“Bij de lokalisatienota werd een slagschaduwstudie gevoegd. De berekening voor het bepalen van de slagschaduw gebeurde met behulp van het softwarepakket Windpro. Ook hier wordt de ‘worstcase’-situatie berekend”

Het maakt vaste rechtspraak van uw Raad uit dat, mits de worst case wordt in rekening gebracht, een in concreto beoordeling van de vergunningsaanvraag kan worden aanvaard.

...

In de Bestreden Beslissing wordt als volgt overwogen (p. 7-8):

...

Hieruit blijkt dat in de Bestreden Beslissing bijgevolg werd uitgegaan van en rekening gehouden met deze maxima. Verzoekende Partijen tonen niet aan, noch maken zij aannemelijk dat een en ander foutief of onvolledig zou zijn, dan wel in rechte onjuiste overwegingen zou bevatten.

Door Verzoekende Partijen wordt geenszins aangetoond dat geen rekening werd gehouden met een worst case scenario.

De Bestreden Beslissing werd niet genomen met schending van de in het derde middel aangehaalde beginselen en rechtsregels.

...”

De verzoekende partij dupliceert:

“ ...

In de antwoordnota bevestigt verwerende partij nogmaals dat bij de opmaak van de geluidsstudie rekening werd gehouden met een windturbinetype met een vermogen van

2.0 MW, een hubhoogte van 125m en een geluidsvermogen van 107.6 dB(A). De antwoordnota stelt :

...

Er dient echter te worden vastgesteld dat de vergunning de mogelijkheid biedt om te voorzien in windturbines met een vermogen van 3,4 MW. In de geluidsstudie, noch in de lokalisatienota, noch in het bestreden besluit, wordt gegarandeerd dat een windturbine met een groter vermogen niet meer geluid produceert. In de bestreden beslissing wordt gesteld dat de belangrijkste kenmerken van de voorgestelde types de volgende zijn :

...

Omtrent geluid wordt hier echter niets gesteld, zodat dient gesteld dat in het bestreden besluit niet werd onderzocht of de gehanteerde turbine wel degelijk het meeste geluid produceert.

Uw Raad stelde recent in arrest van 24 april 2018, nr. RvVb/A/1718/0797

...

Door dit niet in concreto te onderzoeken is er sprake van een schending van het zorgvuldigheidsbeginsel.

..."

Beoordeling door de Raad

1.

De verzoekende partij voert weliswaar de schending aan van de artikelen 11.4.1 en 15.4.6 van het koninklijk besluit van 28 december 1972 betreffende de inrichting en de toepassing van de ontwerp-gewestplannen en de gewestplannen, van het gewestplan Turnhout zoals vastgesteld met het koninklijk besluit van 29 september 1977 en van artikel 4.4.9 VCRO "en de daarin voorziene standatype-bepalingen", doch zonder uiteen te zetten op welke wijze het bestreden besluit een schending uitmaakt van deze bepalingen. In zoverre is het middel onontvankelijk.

2.

In het middel betoogt de verzoekende partij in essentie dat de verwerende partij niet met kennis van zaken over de hinderaspecten heeft kunnen oordelen omdat de aanvraag uitgaat van een niet exhaustieve lijst van zeven windturbinetypes.

3.

Het middel houdt verband met de beoordeling van de verenigbaarheid van de aanvraag met de goede ruimtelijke ordening. De Raad kan zijn beoordeling van de eisen van de goede ruimtelijke ordening niet in de plaats stellen van die van de bevoegde overheid. Hij kan in de uitoefening van het hem opgedragen wettigheidstoezicht wel nagaan of de vergunningverlenende overheid de haar ter zake toegekende appreciatiebevoegdheid naar behoren heeft uitgeoefend, met name of ze is uitgegaan van de juiste feitelijke gegevens, of ze die correct heeft beoordeeld en of ze op grond daarvan in redelijkheid tot haar beslissing is kunnen komen.

4.

Uit de gegevens van het dossier blijkt dat in de stedenbouwkundige vergunningsaanvraag nog geen definitieve keuze voor het type windturbine wordt gemaakt. De lokalisatienota bij de aanvraag vermeldt daarover:

"...

De initiatiefnemer doet op vandaag geen uitspraak over het type turbine. De initiatiefnemer maakt zich sterk dat de afmetingen en specificaties qua impact van de uiteindelijke gekozen windturbine inferieur zullen zijn aan die van de hieronder beschreven types, die ook in de

studies werden gehanteerd. Een niet exhaustieve lijst van windturbines die passen binnen deze specificatie is terug te vinden in de onderstaande tabel.

MERK	TYPE	HUBHOOGTE	TIPHOOGTE	VERMOGEN	DIAMETER
Gamesa	G106	93	146.00	2.500	106.00
Siemens	SWT-3.0-108	115	169.00	3.000	108.00
Alstom wind	K0 110	90	145.00	3.000	110.00
Alstom Wind	K0 3000	90	145.00	3.000	110.00
Vestas	Vestas V110-20	125	180.00	2.000	110.00
Enercon	E101	124	174.50	3.050	101.00
Senvion	MM100	100	150.00	2.000	100.00

...

Samenvatting van de belangrijkste kenmerken:

Aantal windturbines van deze aanvraag: 5
 Vermogen per windturbine (in MW): Max. 3,4 MW
 Rotordiameter windturbines: Max. 110 m
 Tiphoogte maximaal: 180 meter
 Sturing en regeling: Pitch / variabel toerental

...

De initiatiefnemer doet op vandaag geen definitieve uitspraak over het windturbintype. In praktijk zal de initiatiefnemer pas na een prijsvraag beslissen welk type windturbine er zal opgericht worden. Aangezien een prijsvraag niet te verantwoorden is, vooraleer er zekerheid bestaat over het verwerven van een omgevingsvergunning, wordt dit dossier verder opgemaakt op basis van de mogelijk maximale afmetingen van de windturbine.

...

In de bestreden beslissing bevestigt de verwerende partij dat de initiatiefnemer geen definitieve uitspraak doet over het windturbintype. In de bestreden beslissing herneemt ze de hiervoor aangehaalde gegevens.

5.

Anders dan wat de verzoekende partij voorhoudt, kan aanvaard worden dat de verwerende partij bij de toets van de aanvraag op haar verenigbaarheid met een goede ruimtelijke ordening uitgaat van een nog niet nader bepaald type windturbine. Dat kan evenwel enkel voor zover ze in dat geval de verenigbaarheid toetst aan de 'worstcasescenario's' met de maximale afmetingen en het maximale vermogen.

In de bestreden beslissing steunt de verwerende partij zich voor de slagschaduwhinder op de slagschaduwstudie die bij de aanvraag werd gevoegd. Evenwel en anders dan wat in de lokalisatienota wordt aangegeven blijkt dat die studie niet uitgaat van de verschillende windturbintypes, maar wel uitsluitend van het type Vestas V110-20. Uit de gegevens van het dossier blijkt evenwel dat het type Vestas V110 een type windturbine betreft met de hoogste ashoogte (125 m), tiphoogte (180 m) en rotordiameter (110 m), wat overeenkomt met de in de aanvraag vermelde, en volgens de bestreden beslissing maximaal toegelaten, afmetingen. De verwerende partij heeft het aspect slagschaduw bijgevolg wel degelijk getoetst aan het 'worstcasescenario'. De verwerende partij kon bijgevolg met voldoende kennis van zaken op basis van de gegevens uit het dossier oordelen dat de slagschaduwhinder aanvaardbaar is.

6.

In de bestreden beslissing wordt bij de beoordeling van de geluidshinder verwezen naar de geluidsstudie die bij de aanvraag werd gevoegd. Net zoals de slagschaduwstudie gaat ook de geluidsstudie uitsluitend uit van het windturbintype Vestas V110-20. In de geluidstudie wordt daarover gesteld:

“
...
Onderhavig onderzoek werd uitgevoerd on opdracht van EDF Luminus nv en Nimby projects bvba. Het betreft een akoestische préstudie van een mogelijke uitbreiding van het windturbinepark te Arendonk ten noorden van de E34 met 5 windturbines (type Vestas V110 – 2.0 MW, hubhoogte 125 m).
...”

Het enkele feit dat de geluidstudie die bij de aanvraag werd gevoegd slechts een berekening maakt van de geluidsnormen aan de hand van een welbepaald type windturbine, terwijl het op te richten type windturbine zelf nog niet duidelijk is, heeft niet de onwettigheid van de bestreden beslissing tot gevolg. Essentieel is de vraag of de verwerende partij bij de beoordeling van de hinderaspecten is uitgegaan van het ‘worstcasescenario’, met inbegrip van het maximale vermogen.

Met de verzoekende partij moet worden vastgesteld dat de geluidstudie uitgaat van een windturbintype met een maximaal vermogen van 2 MW. Dat terwijl de verwerende partij een vergunning verleent voor windturbines met een vermogen van 3,4 MW. Een hoger vermogen kan, zo blijkt uit de gegevens van de geluidsstudie, een impact hebben op het uitgestoten aantal decibels. In tegenstelling tot wat daarover in de lokalisatienota staat (p.91), gaat de geluidstudie dus niet uit van het ‘worstcasescenario’ dat met de bestreden beslissing wordt vergund.

Op de openbare zitting van 4 juni 2019 argumenteert de tussenkomende partij dat de opgelegde voorwaarden in de bestreden beslissing er hoe dan ook voor zullen zorgen dat de geluidsnormen worden nageleefd, ongeacht het type windturbine dat wordt opgericht.

In de geluidstudie (p. 42-43) wordt vastgesteld dat wanneer de vijf windturbines (type Vestas V110 – 2.0 MW) draaien op vol vermogen ($L_{wA} = 107, \text{dB(A)}$), de geluidsnormen niet worden overschreden tijdens de dagperiode. Tijdens de avondperiode worden 5 overschrijdingen vastgesteld (hoogste 1,9 dB(A)) en tijdens de nachtperiode 12 overschrijdingen (hoogste 3,9 dB(A)) (p. 92 studie en bijlage 10). Vervolgens wordt voorgesteld om het maximaal geluidsvermogen van de windmolens te beperken (‘brideren’) om te voldoen aan de geluidsnormen, waarbij rekening wordt gehouden met het cumulatieve effect van het bestaande windmolenpark. Die resultaten worden ook in de lokalisatienota vermeld (p. 91-92).

In de bestreden beslissing wordt de conclusie van de geluidsstudie gevolgd (p. 62-63) en aan de hand van een voorwaarde wordt het maximale geluidsvermogen van de windmolens als volgt beperkt:

<i>Turbine</i>	<i>Avondperiode (dB(A))</i>	<i>Nachtperiode (dB(A))</i>
<i>WT01</i>	<i>105,8</i>	<i>103,5</i>
<i>WT02</i>	<i>104,1</i>	<i>101,1</i>
<i>WT03</i>	<i>107,6 (niet-gebrideerd)</i>	<i>107,6 (niet-gebrideerd)</i>
<i>WT04</i>	<i>107,6 (niet-gebrideerd)</i>	<i>107,6 (niet-gebrideerd)</i>
<i>WT05</i>	<i>107,6 (niet-gebrideerd)</i>	<i>106,5</i>

Uit de opgelegde voorwaarde volgt dat het maximale brongeluid van de vergunde windmolens wordt beperkt tot een bepaald geluidsniveau, die in de geluidsstudie overeenkomt met het maximaal toelaatbare om de geluidshinder binnen de Vlare II normen te houden. De

tussenkomen de partij kan worden gevolgd dat in dat geval de geluidsnormen worden nageleefd ongeacht het op te richten windturbintype. Echter geldt dat enkel voor de avondperiode en de nachtperiode. Uit de geluidsstudie bleek immers dat er overdag geen overschrijding van de geluidsnormen werd vastgesteld. De bestreden beslissing biedt echter geen enkele garantie dat, ongeacht het op te richten windturbintype, met al dan niet een hoger vermogen die geluidsnormen ook overdag gerespecteerd zullen worden. Op dat punt kan de verzoekende partij gevolgd worden dat de verwerende partij niet met kennis van zaken heeft kunnen oordelen. In die optiek is er dan ook geen sprake van een zorgvuldig onderzoek naar eventuele geluidshinder.

Het middel is aangegeven mate gegrond.

VII. KOSTEN

1.

Overeenkomstig artikel 33 DBRC-decreet dienen de kosten van het beroep ten laste gelegd worden van de partij die ten gronde in het ongelijk gesteld wordt.

Artikel 21, §7 DBRC-decreet bepaalt dat de Raad op verzoek een rechtsplegingsvergoeding kan toekennen, die een forfaitaire tegemoetkoming is in de kosten en erelonen van de advocaat van de partij die ten gronde in het gelijk gesteld wordt.

2.

De kosten van het beroep, met inbegrip van de door de verzoekende partij gevraagde rechtsplegingsvergoeding van 700 euro, dienen ten laste gelegd te worden van de verwerende partij. Op de vraag van de verwerende partij tot het toekennen van een rechtsplegingsvergoeding kan niet ingegaan worden.

BESLISSING VAN DE RAAD VOOR VERGUNNINGSBETWISTINGEN

1. Het verzoek tot tussenkomst van de nv EDF Luminus is ontvankelijk.
2. De Raad vernietigt de beslissing van de verwerende partij van 6 maart 2018, waarbij aan de tussenkomende partij de omgevingsvergunning wordt verleend onder voorwaarden voor de bouw en de exploitatie van vijf windturbines op de percelen gelegen te 2370 Arendonk Roobeek/Nieuwe Dijk zn en 2360 Oud-Turnhout, Arselt zn, met als kadastrale omschrijving afdeling 2, sectie C, nummers 1031A, 980A en 983A en afdeling 3, sectie G, nummers 320A, 374A, 384C, 412A, 414A en 419A.
3. De Raad beveelt de verwerende partij een nieuwe beslissing te nemen over het administratief beroep van de aanvrager en dit binnen een termijn van 4 maanden te rekenen vanaf de dag na de dag van de betekening van dit arrest.
4. De Raad legt de kosten van het beroep bestaande uit het rolrecht van de verzoekende partij, bepaald op 200 euro en een rechtsplegingsvergoeding van 700 euro verschuldigd aan de verzoekende partij, ten laste van de verwerende partij.
5. De Raad legt de kosten van de tussenkomst, bepaald op 100 euro, ten laste van de tussenkomende partij.

Dit arrest is uitgesproken te Brussel in openbare zitting van 16 juli 2019 door de vierde kamer.

De toegevoegd griffier,

De voorzitter van de vierde kamer,

Chana GIELEN

Nathalie DE CLERCQ